

ŠTAJERSKI GOSPODAR

Erscheint jeden Samstag — Verlag u. Schriftleitung: Marburg (Drau), Badgasse 6 — Ruf 25-67 — Bezugspreise: In der Ostmark, vierteljähr. RM 1.20 einschl. 9 Rpf Postgebühr; im Altreich: RM 1.20 einschl. 9 Rpf Postgebühr, zuzüglich 18 Rpf Zustellgebühr — Postscheckkonto Wien Nr. 55030

Nr. 29 - III. Jahrgang

Marburg a. d. Drau, Samstag, 17. Juli 1943

Einzelpreis 10 Rpf

Nemški uspehi v veliki bitki na vzhodu

Nezaslišan obseg sovjetskih izgub — Doslej uničenih nad 2000 sovjetskih tankov — Bitka med Orelom in Bjelgorodom se nadaljuje z nezmanjšano srditostjo — Sovjeti so doslej izgubili nad 1400 topov

Kakor smo poročali v zadnji številki našega lista, se je vnela dne 5. julija v področju med Bjelgorodom in Orelom silna bitka, ki se je glede vpostave sovjetskih tankovskih, pehotnih in letalskih odredov stopnjevala takorekoč od dne do dne do vedno večje srditosti. Sovjeti se trudijo na vse kriplje, da bi z največjo udarno silo prebili nemško fronto. Sovjetski račun je bil napačen, kajti nemška udarna sila ni v ničemer zastala in tako prodirajo naši grenadirji dan za dnevom žilavo in vztrajno vedno globlje v sovjetski prostor. Spricho takega položaja je sovjetsko vojno vodstvo spoznalo nevarnost, ki preti sovjetski fronti, zato vpostavlja vedno nove rezerve, da bi odvrnile to nevarnost. Sveže sovjetske brigade posegajo vedno znova v borbo, obenem pa besni sovjetska artilerija s svojim bobnečim ognjem. Nemški grenadirji pa vstajajo iz svojih jarkov in granatnih lijakov in napadajo sovražnika s tisto srčnostjo, ki odlikuje nemškega vojaka od vsega početka. Izgube sovjetov zavzemajo nerazlišan obseg. Najvidnejši je uspeh v uničevanju sovražnih tankov. Nad 2000 težjih in najtežjih sovjetskih tankov je obležalo in zgorelo pred nemškimi položaji.

V naslednjem hočemo našim čitateljem predočiti dosežani potek velike bitke v prostoru med Bjelgorodom in Orelom. Kakor že omenjeno, so se tudi 6. julija razbili vsi napadi, ki so jih boljše izvedli v prostoru Bjelgorod ter južno od Orela kljub vpostavi odredov, ki so že več tednov čakali na ta napad. Medtem pa so nemške čete prešle s podporo letalstva tudi s svoje strani k napadu. Razvile so se tudi 7. julija težke tankovske bitke, v katerih so Nemci uničili več kot 400 sovjetskih tankov. V žilavih borbah, ki so se razvijale v gozdovih in med vasmi, so nemške čete prebile globoko izgrajen sovjetski sistem postojank. Vse te operacije je uspešno podpiralo nemško letalstvo, ki je s svojimi bombami in s strelnim orožjem razbijalo sovražne postojanke, težko orožje in dovoz. Nad srednjim odsekom vzhodne fronte so se pri tem razvile srdite letalske borbe. Tako so Nemci samo 7. julija zbili nič manj kot 193 sovjetskih letal. Na ostali fronti se medtem ni dogodilo nič bistveno važnega.

Dne 9. julija je javilo nemško vrhovno poveljstvo, da se je velika borba v prostoru Bjelgorod—Orel stopnjevala do še večje srditosti. V ozadju prebitega sovjetskega sistema postojank se je namreč že 7. julija razvila ogromna tankovska bitka. Sovjeti so se trudili neumorno, da bi zaustavili tankovske zagozde, ki so jih Nemci zabijali neprestano globlje v sovjetsko ozadje. Pri tem je izgubil sovražnik — ne oziraje se na silne človeške izgube — zopet 420 tankov ter veliko število topov. Nemško letalstvo je pri tem neumorno bombardiralo in obstreljevalo dotok sovjetskih rezerv. Tako so iz-

gubili sovjeti 8. julija v letalskih bojih in vsled dejstva nemške artilerije 117 letal.

Že naslednjega dne — 10. julija — je javilo nemško vrhovno poveljstvo, da so nemške čete skupno z odredi Waffen-ff zabeležile v veliki bitki pri Bjelgorodu in Orelu nove napadalne uspehe proti srditemu odporu svežih sovjetskih re-

zerv. Nemške čete so severno od Bjelgoroda pridobile na terenu. Južno od Orela pa so se medtem razvili težki artilerijski boji. Dne 10. julija se je zvišalo število uničenih ali zaplenjenih sovjetskih tankov v tej bitki na 1227. 9. julija je bilo v zračnem prostoru srednjega odseka vzhodne fronte zbitih 119 sovjetskih letal.

Po poročilu, ki ga je izdalo nemško vrhovno poveljstvo dne 11. julija, se srditost nadaljevane bitke nikakor ni zmanjšala. Nemške čete so po tem poročilu priborile novega ozemlja ter so pri tem uničile 193 sovražnih tankov. Kljub slabemu vremenu je nemško letalstvo zelo izdatno podpiralo suhozemne operacije. Letalski napadi so veljali razbijanju sovražnih tankovskih odredov in pehotnih rezerv. V teku letalskih bojev je bilo zbitih 85 sovražnih letal. Lahke nemške pomorske sile so iznenada napadle sovjetsko luko Ačufjev ob Azovskem morju. Pri tem so potopile troje obalnih vozil, dočim so bile tri druge ladje težko poškodovane.

Pomemben je bil uspeh, ki ga je javilo nemško vrhovno poveljstvo v svojem poročilu z dne 12. t. m. Po tem poročilu so nemške čete v bitki med Bjelgorodom in Orelom obkolile neko večjo sovražno skupino, ki je bila v žilavih bojih končno uničena. Nemci so pri tej priliki zajeli več tisoč sovjetskih vojakov. Uničenih je bilo 129 tankov, plen so pa tvorili številni topovi in drugi vojni material. 11. julija je bilo skupno uničenih 230 tankov in 70 letal. Nemške čete so razen tega izjalovile vse razbremenilne napade sovjetov vzhodno in severno od Orela.

V Bitki Bjelgorod—Orel so izgubili boljševidni od početka, t. j. dne 5. julija, 28.000 ujetnikov, 1640 tankov in 1400 topov.

13. julija je prispela vest, da so nemške čete

potem, ko so s pomočjo letalstva razbile dvojice sovražnih tankovskih skupin, pridobile severno od Bjelgoroda na terenu. Sovjetski protinapadi proti konicam in bokom nemških napadalnih zagozd so se razbili ob junaškem držanju nemških čet. Prav tako so se zrušili v nemškem ognju tudi srditi razbremenilni napadi v prostoru vzhodno in severno od Orela. Sovražnik je beležil v teh bojih najtežje in krvave izgube.

Odredi nemške vojske in Waffen-ff ter letalstva so dne 12. julija uničili nadaljnjih 400 sovjetskih tankov. V letalskih bojih in s pomočjo protiletalske artilerije pa je bilo zbitih nad sto sovjetskih letal.

Kakor poročajo iz Washingtona, je zahteval republikanski senator Vandenberg ustanovitev posebnega vojnega kabineta, ki bi ob Rooseveltovi strani vodil »domovinsko fronto«. Podoba je, da mu ne zaupajo mnogo, ker so razmere zrasle Rooseveltu čez glavo

Weltbild-Glieser

PK-Kriegsbericht Freckmann (Sch.)

Ablösung am Wolchow.

Trotz heißer Sonnentage sind hier die Straßen im Sumpfgebiet des Wolchow immer noch im denkbar schlechtesten Zustand und nur sehr schwer passierbar.

Kako je z „drugo fronto“?

Izkrcaje anglo-ameriških čet je izzvalo v taboru »zaveznikov« zelo zanimivo razpravo o tem, ali je smatrati napad na Sicilijo kot nekako ustanovitev »druge fronte« ali ne. Ameriški tisk za-trjuje, da je sedaj pričela »bitka za Evropo«. Druga fronta — tako rezonira omenjeni tisk — ni več sen, temveč stvarnost. Kako različna so mnenja v angleškem in ameriškem taboru, izpri-čuje komentar, ki ga je zapisal diplomatski so-trudnik angleške agencije Reuter. Komentar pravi namreč sledeče: »V Londonu ne vidijo v invaziji na Sicilijo drugo fronto, temveč samo znamenje za osvoboditev kontinenta. Vojni po-hod na Sicilijo, ki utegne biti daljši in težji kot se je domnevalo na prvi pogled, ne pomeni ni-kake direktne olajšave za sovjete v pomenu in obsegu, ki so ga imeli sovjeti v zamislih, ko so zahtevali drugo fronto.«

Iz gornje ugotovitve bi bilo sklepati, da so sovjeti opozorili svojega angleškega zaveznika zelo energično, da jim sicilijanska pustolovščina, o kateri imajo menda svojo lastno sodbo, nikakor ne zadostuje. Vsekakor — tako misli tudi »Völ-kischer Beobachter«, se morajo sedaj odigravati med Anglijo, Ameriko in Sovjetijo glede Sicilije zelo živahne razprave in prepiri.

Medtem ko gledajo v Londonu nekako z meša-nimi občutki na Sicilijo, je Moskva zopet potrkala precej glasno na angleška vladna vrata. Angleški vladi so dali razumeti, da dvomijo o vrednosti vojaške akcije na Siciliji, v kolikor naj bi tvorila razbremenitev za boljše vike. Kakor omenja-mo že v političnih beležkah, se vršijo trenutno ne samo v Moskvi, temveč tudi v Londonu po-gajanja o tem, kako naj bi se izgledalo vojne načrte plutokratsko-boljševiških osrečevalcev sveta. Po zadnjih sovjetskih vojnih poročilih je postal položaj boljševikov na fronti zelo nevaren. Stalin se radi tega posvetuje v Kremliju z vele-poslanikom Majskimem in Litvinom o tem, kako naj bi Sovjetija zopet dobila v svojo roko inici-jativo. Boljševiki so koncem preteklega tedna izročili na anglo-ameriški naslov svoje zahteve. Postavili so jim račun, po katerem bi se moralo »pritisniti« tako, da bi Nemčija morala odpokli-cati z vzhodne fronte celo vrsto svojih divizij, ako bi se hotelo zboljšati položaj Sovjetije. Boljševiki niso pozabili opozoriti Anglo-Amerikance, da Eisenhowerjevo podjetje na Siciliji ne bo imelo za posledico odpoklica niti enega samega nemškega vojaka z vzhodne fronte. Od dne do dne je vedno bolj jasno, da sta London in Wash-ington izpostavljena močnemu diplomatskemu pritisku Sovjetske Unije, ki gleda s prezirnim na sicilisko epizodo, zahtevajoč otvoritev druge fronte v zapadni Evropi. Te moskovske zahteve so spravile Anglijo in Ameriko v nemalo zadre-go. Kakor je domnevali po raznih znakih, anglo-ameriško vojno vodstvo ne namerava izvršiti ustanovitve nova fronte na zapadu, temveč pa hoče izvesti posamezne napade v področju Sredo-zemskega morja. Dejstvo, da smatra Moskva in-vazijo v Sicilijo kot »nezadovoljivo«, je pomešalo račune v Londonu in v Washingtonu.

Temu nasproti pa smatrajo anglo-ameriški vo-dilni krogi invazijo v Sicilijo kot vojaški dogo-dek prvega reda. To dokazuje lista angleških in ameriških generalov in admiralov, ki so angažirani pri vojnem pohodu na Sicilijo. Pod vrhov-nim poveljstvom ameriškega generala Eisenho-werja stojita znana angleška generala Alexander in Montgomery, ki sta sodelovala že v afriških bitkah. Alexander je Eisenhowerjev namestnik. Montgomery pa poveljuje angleškim četam. Angleškemu brodogovju v Sredozemskem morju in okrog Sicilije poveljuje admiral Cunningham. Ameriškim četam poveljuje general Georg A. Pat-ton, angleškemu letalstvu pa general Tedder. Ameriške pomorske sile komandira viceadmiral Hewitt, ameriške letalce pa general Spaatz. Ome-njenim štabom so dodeljeni še ameriški general Doolittle, letalski podmaršal Lloyd in angleški admiral Ramsay, ki se je »odlikoval« pri umiku v Dinkirchenu.

Iz tega seznama je razvidno, da je anglo-ame-riško vodstvo vpreglo pri Siciliji in na otoku svoje najodličnejše častnike, tembolj jih jezi v sovražnem taboru redi tega dejstvo, da Moskva

Vojni dogodki na južni fronti

Na Siciliji se je raz-vila srdita bitka — Občutne izgube anglo-ameriškega letalstva in brodogva

Karte: Dehnen-Draus

Vojni dogodki na južni fronti so se odigravali v preteklem tednu bolj živahno vsled izkrcaja Anglo-Amerikancev na Siciliji. Tako so nemško-italijanske obrambne sile na Siciliji uničile že pretekli četrtek 16 anglo-ameriških letal, večinoma štirimotornih bombnikov. Nad Atlantikom in ob Kanalski obali so bila sestreljena štiri sovraž-na letala.

Pretekli petek so uničile letalske sile osl nad Sredozemskim morjem 26 sovražnih letal. Angleški bombniki so v noči od 8. na 9. julij izvedli teroristični napad na Köln in okolice. Prebivalstvo je beležilo izgube, v stanovanjskih področ-jih pa so nastala razdejavanja. Katedrala je bila ponovno poškodovana. Po dotodanjih poročilih so zbili devet sovražnih bombnikov. Troje drugih sovražnih letal so zbili nad Kanalom oziroma nad Atlantikom.

Sovražno letalstvo je z bombardiranjem mest Trapani, Porto Empedocle in Catania povzročilo nekaj škode in izgub civilnega prebivalstva. Pri tem je bilo sestreljenih 14 sovražnih letal. Itali-janska torpedna letala so potopila pred severo-atlantsko obalo tri velike parnike s skupno 40 tisoč brt.

V noči od 9. na 10. julij je sovražnik s pomočjo močnih letalskih in pomorskih sil napadel Sicilijo. Trčil je povsod na močno obrambo na zemlji in v zraku. Boji so se razvili zlasti na jugovzhodnem obalnem pasu.

Angleški bombniki so v noči na 10. julij napadli zapadnonemško ozemlje, zlasti pa mesto Bochum, kjer so povzročili škodo in požare. Po do-todanjih poročilih so zbili 11 sovražnih bombni-kov.

Nemške podmornice so napadle ponovno več močno zavarovanih spremiljav. Rred brazilsko obalo in v Srednjem Atlantiku so na ta način potopile osem ladij s skupno 53.000 brt.

11. julija je sporočilo nemško vrhovno poveljstvo, da so se na Siciliji razvili med nemško-italijansko obrambo in med izkrcajnim anglo-ameriški odredi srditi boji. Nad Sicilijo in nad voda-mi okrog otoka so zbili 64 sovražnih letal. Ita-lijanska torpedna letala so potopila tri ladje, med njimi dva transportnika po 130.000 brt. V skupnem napadu s nemškimi letalskimi silami so Itali-jani poškodovali tri križarke in več velikih in srednjih transportnikov ter izkrcevalnih čolnov tako težko, da je računati s potopitvijo večine teh ladij. Italijansko vojno poročilo z dne 11. julija pravi, da so se Italijansko-nemške čete na Siciliji energično postavile proti izkrcajnim so-vražnim odredom ter da se hrabro upirajo so-vražnemu pritisku. Sovražno letalstvo je bilo ome-njena dne izredno živahno. Lovci osl so zbili 22 sovražnih letal, artileristi pa devet. Italijanska torpedna letala so potopila dvojce parnikov s skupno 13.000 brt, istočasno pa so poškodovale dve križarki in več trgovskih ladij, ki so deloma zgo-

rele. Neka lahka križarka je bila zareda z bom-bami poleg sedem transportnikov in več izkrce-valnih čolnov ter je prav tako računati z njihovo potopitvijo.

V Kanalu je prišlo 10. julija do spopada med skupino angleških rušilcev in hitrih čolnov z lahkimi nemškimi pomorskimi silami. Nemška la-dijska artilerija je potopila rušilca in dvojce top-ničark. Na nemški strani se je potopila ena izmed edinic, vendar se je večina posadke rešila.

Na Siciliji so se po Italijanskem vojnem poro-čilu z dne 12. julija nadaljevali srditi boji brez prestanka. Sovražnik je skušal predvsem raziri-ti plitvo globino zasedenega obalnega pasu. Ita-lijanske in nemške čete so v odločnem protina-padu porazile sovražnika na več točkah. Na enem izmed bojnih odsekov je bil sovražnik prisiljen k umiku. Bojni duh Italijanskih in nemških odse-kov je odlični. Isto velja tudi za sicilsko prebivalstvo in za veliko število sicilskih vojakov, ki branijo svojo domovino. Posebno se je odlikovala 206. obalna divizija pod poveljstvom generala Achille d'Avet-a.

Italijanska letala so torpedirala tri križarke, ne-ko manjšo edinico in troje parnikov, od katerih sta se dva s skupno 8000 brt. potopila. Italijanski in nemški bojni letalci pa so napadli zbirališče sovražnih ladij ter so potopili pet parnikov in več izkrcevalnih čolnov. Zadetih je bilo razen tega 40 tovornih ladij in parnikov različne veliko-sti. Razen tega je bilo zbitih 38 sovražnih letal. Neka italijanska podmornica je potopila 10.000-tonsko sovražno križarko.

Nemške podmornice so v žilavih bojih potopi-le šest ladij s skupno 42.000 brt.

Tudi po nemškem vojnem poročilu z dne 11. julija so se nadaljevali na Siciliji srditi boji med obrambo in izkrcajnim sovražnikom. Nemški in italijanski letalski odredi so neprestano posegal v boje na zemlji in na morju. Sovražnemu bro-dovju so prizadejali težke izgube. Nad Sicilijo in Sardinijo so zbili omenjenega dne 25 sovražnih letal. Po Italijanskem vojnem poročilu je skušal sovražnik 13. julija razširiti mostišča, ki jih je ustvaril pri mestih Licata, Gela, Pachino, Syracu-sa in Augusta. Italijanska torpedna letala so v vodovju Sicilije potopila neko srednje veliko tr-govsko ladjo, poškodovala pa so dve križarki ter številne transportnike in manjše edinice. Nad Sicilijo so zbili mimo tega še 23 sovražnih letal. Sovražni odredi so bombardirali mesta Catania, Messina, Reggio Calabria in Torino. Prebivalstvo je beležilo v Torinu izgube, mesto pa je bilo zna-no poškodovano.

Nemški letalski odredi so v noči na 13. julij uspešno bombardirali pristanišče in dok v Grim-byju (Anglija). Drugi posamezni letalski napad so veljali Londonu in južni obali Anglije.

14. julija je sporočilo Italijansko vrhovno pe-veljstvo, da se je sovražniku posrečilo z vpustavo

Sicilije ne smatra kot dovoljne in zadostne akcije za razbremenitev njenega položaja. Vse kaže, da se pogaja ameriški vojni minister Stimson v Lon-donu v glavnem za sredstva in pota, kako naj bi se zadovoljilo sovjetske zahteve po »dru-gi fronti«, ne da bi se obenem preveč riskiralo anglo-ameriško tonažo.

Druck und Ver'g: Marburger Verlags- und Druckst-Ges. m. b. H. — Verlagsleitung: Egon Baumgartner; Hupf-schufftleiter: Friedrich Golob, alle in Marburg/Drau, Badgasse 4

Zur Zeit für Anzeigen die Preisliste Nr. 3 vom 10. April 1943 gültig. Ausfall der Lieferung des Blattes bei höherer Gewalt oder Betriebsstörung gibt keinen Anspruch auf Rückzahlung des Bezugs geldes

Nezmanjšano silovite borbe v Južni Siciliji

Trdovratni sovražni sunki v svrhu razširitve mostišč — Čete osi v borbi z angleškimi in američkimi odredi

Po stanju, ki je vladalo 14. julija, nadaljujejo čete sil osi svoje borbe z izkrcanimi Angleži in Amerikanci z nezmanjšano silovitostjo. Angleži in Amerikanci uporabljajo vsa razpoložljiva sredstva, da bi razširili svoja mostišča. Američke sile, ki so se izkrcale ob južni obali Sicilije, so v smeri proti severno ležečim hribom napadle nemško-italijanske branike neprestano s pehoto in tanki. To je bilo v ponedeljek. Vsi anglo-američki sunki v predpoldanskih urah so se izjalovili. Popoldan je napadal sovražnik s svežimi silami. Tudi te napade so Nemci in Italijani odbili ob velikih izgubah za sovražnika. Letalski odredi osi so pri tem z uspehom posegali v boje na zemlji. Vsalet bombnih zadetkov so imeli sovražni tankovski odredi značne izgube.

Hudi boji so se razvili v hribovju z anglo-američkimi padalci, ki so se nahajali že par ur pred izkrcanjem sovražnih čet na siciljskih tleh. Sovražnik je skušal z obale dobiti stika s temi eksponiranimi četami. Več anglo-američkih oddelkov se je pri tem zapletlo v boj z našimi varovalnimi odredi. Med borbo so Angleži zapalili seko plantažo oliv v upanju, da bodo — izkoriščajoč pri tem nastali dim — dobili ugodnejši postojank za obrambo. Toda italijanski pionirji so vdrl v goreči log, kjer so hitro izruvali goreča drevesa ter s posebnimi jarki onemogočili širjenje požara. Nato so čete osi razbile par angleških naskočnih odredov. Druge sovražne odrede so zavrtili.

V teku ponedeljka je spravi sovražnik nova ojačenja na suho. Anglo-Amerikanci so se skušali vsidrati na vseh tistih mestih, kjer se jim je ponesrečil prvi poskus izkrcanja dne 10. julija. Čete sil osi so namreč zavrtili del izkrcanih sovražnih čet na pr. v nekem zalivu jugovzhodne obale, čeprav so Anglo-Amerikanci s pomočjo ladijske artilerije in bombnikov podpirali poskus izkrcanja. Sovražnik je smatral dotični zaliv kot ugodno mesto, ker obalna obramba ni odgovorila z ognjem. Obalna obramba pa je situacijo dobro izkoristila. Izpraznila je namreč nektriti obalni pas, da ne bi imela spričo pričakovane težkega bombardementa nepotrebnih izgub. Iz postojank, ki so se nahajale bolj v notranjosti otoka, so opazovali Nemci in Italijani sovražne ukrepe. Ko je prispel sovražnik na obalo, je sledil udarec vseh vrst orožja. Izkrcevalne čolne Anglo-Britancev je sprejel naravnost blazen ogenj iz vseh možnih kalibrov.

Ko je sovražnik občutil na ta način jakost obalne obrambe, je začel ponovno obstreljevati osiščne postojanke z najtežjim ognjem ladijskih topov. Obenem so napadli močni sovražni bombni odredi obalni pas, varujoč na ta način vse operacije izkrcavanja. Na drugem mestu je postavil sovražnik na suho svoje tanke. Ker sovražni

novih rezerv premagati obalni pas med Licato in Augusto. Sovražnik prodira v gorovje jugovzhodne Sicilije in stoji pred nižino Catanije. Na celi fronti so se nemške in italijanske čete zapletle v srđite boje. V nočnih napadih so italijanski torpedni letalci potopili ob vzhodni obali Sicilije dva velika parnika in nekega rušilca. Poškodovanih pa je bilo šest križark, dvoje rušilcev, nek velik parnik in več manjših edinic. V letalskih bojih nad Sicilijo je bilo zbitih 27 sovražnih letal. 14 italijanskih letal se ni vrnilo.

V Srednjem Sredozemskem morju je potopila neka italijanska podmornica nek parnik s 15.000 brt. Dve drugi italijanski podmornici sta potopili skupno štiri sovražne rušilce. Nemški letalci so uničili nad Sredozemskim morjem 34 sovražnih letal.

Angleški bombniški odredi so v noči na 14. julij izvedli nov težak napad na mesto Aachen. Nastala so velika razdejavanja. Mnogo javnih poslopij in kulturnih spomenikov je bilo porušeni. Zadata je bila tudi katedrala. Prebivalstvo je imelo težke izgube. 21 sovražnih bombnikov je bilo pri tem zbitih na tla. Pri napadu na Turin so nemške letalsko-obrambne sile zbile enajst sovražnih bombnikov.

Nemška bojna letala so v noči na 14. julij bombardirala mesto Hull in važne cilje ob južni obali Anglije.

tanki ob obali niso našli odpora, so skušali priti na neko cesto blizu morja. Sovražni tanki so bili očitno nemirni radi miru, ki je vladal v tem odseku, zato so previdno tipali naprej. Naenkrat pa jih je zaustavil ogenj iz dobro skritih položajev. Dva sovražna tanka sta že po prvih zadetkih obležala. Njune posadke so zbežale proti morju. Ostali tanki pa so se zapletli v boj. Ogenj sovražnih tankov je bil brez učinka, ker tankovski kanonirji niso spoznali položajev osiščnih čet. Ko je potem neki 8-centimetrski protiletalski top vzel sovražne tanke na muho iz boka, je bila zapečaten tudi usoda ostalih tankov. Razbiti so zgoreli ob robu ceste.

Ves dan so napadali hitri nemški letalski odredi in lovci izkrcane sovražne edince, ki so se formirale v cestnih soteskah za nadaljnji pohod, z bombami in s strelnim orožjem. Z zadetki bomb so razbili kolone sovražnih vozil in številne tanke.

DROBIZ

* **Uničene tolpe v Bosni.** Iz Rima poročajo, da so operacije v Črni gori uspešno zaključene. Vstaja, ki jo je naročila Moskva, je potlačena, ter vlada sedaj povsod mir in red. S tem je hkrati izvršena misija generala Pirzio Biroli-ja, ki je kot guverner Črne gore, bil hkrati poveljnik čet, ki so Črno goro očistile.

* **Zaprisega prvih albanskih polkov.** Po poročilih italijanskih listov so v Albaniji zaprilegli prve polke, ki so sestavljeni iz samih Albancev. Pri tem so ti novi albanski vojaki dobili zastave, na katerih se nahaja volilni rek italijanske dinastije Savoyjev ter dvojavni orel Albanije na rdečem polju.

* **Vzgojevališče kmetov v Lichtenegg-u** (Kreis Pettau). V Lichtenegg-u, v osrčju področja Kollos, so v krasni hiši uredili šolo za kmečke fante, kjer jih vzgojujejo v dobre kmetovalce. Zavod sprejme vsako leto okrog 200 izbranih fantov, kjer se v trimesečnem praktičnem in teoretičnem tečaju pod nadzorstvom učiteljev in voditeljev mladine izšolajo v kmetški stroki ter vzgojijo v nemškem duhu.

PK-Kriegsbericht Müller (PBZ — Sch)

Innenraum eines Mannschaftsbunkers an der Kanalküste

Das Prinzip der Sauberkeit und Ordnung gilt nicht nur in den Kasernen, sondern auch in den Wohnbunkern der Befestigungsanlagen an der Kanalküste. Blitzblank sind die einzelnen Räume. Waffen und Ausrüstung liegen stets griffbereit.

□ **Tudi Italija je vrnila Kitajski svojo koncesijo v Tijencinu.** Kakor poroča Central Press iz Sanghaja, sta podpisala italijanski poslanik in kitajski zunanji minister pogodbo, v smislu katere je vrnila Italija svojo koncesijo v Tijencinu kitajski narodni vladi. Ker so že preje tudi druge države vrnille Kitajcem svoja eksteritorialna zemljišča ali koncesije, je sedaj Kitajska posestnica vsega svojega ozemlja.

Reichsminister Dr. Goebbels in Heidelberg

Anlässlich der großen Kundgebung, in der Wissenschaftler und Forscher aus allen Teilen des Reiches zusammen mit den Präsidenten der wissenschaftlichen Institute, den Rektoren fast sämtlicher Hochschulen und Studentenfürhern der großen deutschen Universitäten in Heidelberg zusammengekommen waren, sprach Reichsminister Dr. Goebbels in einer großangelegten Rede über die hohen Aufgaben, die unseren geistigen Arbeitern im Schicksalskampf des Reiches gestellt sind. Bei diesem Anlaß empfing Reichsminister Dr. Goebbels auch Ritterkreuzträger der Studentenschaften im Haus des Langemarck-Studiums der Universität Heidelberg. — Unser Bild zeigt den Reichsminister bei der Begrüßung dieser Ritterkreuzträger sowie weiterer an der Front ausgezeichnete Studentea — Atlantic (Sch)

Letalska zaščita na podeželju

V »Stajerskem Gospodarju« z dne 19. junija t. l. smo pod geslom »Pripravljeni biti, je vse« objavili izvajanja Bundesführer-ja Steindl-a o uvedbi letalsko-zaščitnega prava na Spodnjem Stajerskem. Danes hočemo govoriti o potrebah letalske zaščite na podeželju in o ukrepih, ki jih je pri tem treba izvesti.

Na podeželju je letalska zaščita ravno tako potrebna kakor po mestih. Sovražnik napada tudi kmetije, da bi uničil prehrano Nemčije. V to svrhu bombardira kmetijska poslopja. Potrebno je torej v prvi vrsti zatemnjevati, ker je luč bombam najboljši cilj. Tega se morajo prav posebno zavedati lastniki posamezno stoječih hiš. Zatemniti se mora tudi vse ročne svetilke in vsa vozila. V hlevih so se obnesli sledeči ukrepi: okrog težkih električnih žarnic (15 volt) je namestiti navgor odprte zaščitnike ali senčnike iz pločevine ali lepenke in sicer tako, da nastane na stropu hleva krog svetlobe v premeru 40 cm od koder svetloba lahko izžareva. Razen tega se mora v hlevu dodatno zatemniti vsako drugo okno.

Izvesti se mora nadalje ukrepe, ki preprečujejo požare. Podstrešja in vsi prostori kjer se shranjujejo stvari, se mora izprazniti stare ropotije ali šare. To velja tudi za hleve, skednje in vse ostale prostore. Stvari, ki se vedno ne potrebujejo, je odstraniti, če rade gorijo. Podstrešja se mora očistiti in pospraviti. Prah povzroča eksplozijo in širi ogenj. Dvorišča naj bodo prazna vsega, kar ni tam potrebno in samo ovira. Gorljive stvari ne smejo stati blizu oken in vrat. Hlevi, skednji itd. morajo biti pospravljani. Suh hlevski gnoj je nevarnost za povzročitev letalskega požara. Slaba okna, vrata in odprtine se mora popraviti. Urediti je več požarnih odsekov. Večje zaloge blaga je razdeliti in ločiti s pomočjo požar zapirajočih zidov. Požari žita na bilkah so redki. Nevarnost nastane, ko je žito zrelo, če se ga pravočasno ne spravi. V takih primerih se priporoča gotove dele požeti, da se velike njive ne izpostavlja v celoti nevarnosti požara potom kažigalnih bomb.

Da se žito na kupih ne izpostavlja nevarnosti, se ga mora na njivah mlatiti ter takoj spraviti na trg. V kaščah shranjeno žito, ki je v vrečah, se veliko bolj hitro pokvari in lažje vname kakor žito, ki leži nasipano. Kjer ga morajo imeti v vrečah, je kupe vreč držati bolj male ter medsebojno ločene. Tudi senjaki na njivah so nevarni. Zato je preprečevati uporabo velikih in uporabljati bolj male senjake. Senjake se mora postavljati medsebojno precej oddaljene. Okrog ležečo slamo in seno se mora odstraniti od bližine senjakov. Dragocene kmetijske stroje je odstraniti od kmetijskih dvorišč ter jih shraniti v šupah na polju itd. Postavljanje vseh strojev v en prostor je preprečiti. Stroje se mora tako shranjevati, da se jih ob izbruhu požara res lahko reši.

Zaščitne prostore je urediti v kletih, kjer je to izvedljivo. Kjer so kleti premale, se mora urediti predpisne jarko za kritje ali zaklon. Strokovnjaki organizacije Sterischer Heimatbund bodo pomagali pri tem z nasveti in dejanji. Skrbeti se mora tudi za zaščito živine. Hlevskemu poslopu se mora posvetiti vsa pozornost. Strop hleva mora odgovarjati stavbenim predpisom. Vsak strop je brez vrednosti, če odprtine in jaški niso stalno v redu zaprti. Na hlevskih podstrešjih naj bo samo krma za dnevno potrebo v kupih, ki so ločeni eden od drugega. Dim namreč tudi pokvari krmila do neuporabljivosti. V velikih hlevih naj bo za slučaj potrebe nujnega izpraznjenja več širokih izhodov, da živina lažje pride vun. Privezovanje mora biti spretno in ročno, da se lahko hitro izvede. Avtomatično odvezovanje živine je opustiti, ker lahko povzroči paniko. Živina naj stoji v več hlevih. Važno je tudi imeti vedno pripravljeno brizgalnico z vodo, ter lestvo, lopato in sekuro. Po možnosti je urediti blizu hlevov ribnike z vodo za gašenje ako ni potoka blizu. Pesek naj bo pripravljen v vrečah ali zabojih v vseh stanovanjskih in gospodarskih prostorih.

Kmetje! Pomagajte čuvati pred letalskim uničenjem svoje premoženje, prehrano našega ljudstva in naše oborožene sile! Zahtevajte nasvete in navodila od letalsko-zaščitnih strokovnjakov Steirischer Heimatbund!

RAZNE VESTI

* **Zaključna proslava glasbene šole v Gonobltz-u.** V Gonobltz-u so zaključili pouk Kreismusikschule. Pri tem je voditeljica šole Stefanie Gilk podala obsežno poročilo o delu minulega šolskega leta. 72 učencem se je izročilo spričevala. Govoril je tudi Ortsgruppenführer, se zahvalil učnim močem in učencem za uspehe ter priporočal, da bi se študij glasbe v novem šolskem letu z isto vnemo nadaljevalo.

* **Visoko starost, 90 let,** je dosegla nedavno umrla žena nadeučitelja Maria Machortschitsch iz Marburg-a, Grillparzerstraße 4.

* **Pečkratna žetev v letu.** Inženjerji in vrtnarski strokovnjaki kemične industrije IG-Werk v Ludwigshafen-u stavijo odpadno toplo vodo iz tovarna na razpolago tovarniški vrtnariji. Ker ima ta voda 40 stopinj C, jo vrtnarija uporablja za kurjavo in ogrevanje zemlje pri gojitvi ranega sočivja. Prve uspele poskuse so delali koncem decembra lanskega leta. Temu je sledila ureditev velike vrtnarije, ki je merila 7000 kvadratnih metrov samih gred, ki jih je ogrevala topla odpadna voda. Od decembra do decembra bodo na ta način petkrat izrabili zemljo za pridelovanje sočivja, ker jim v hladnih mesecih topla voda pospešuje gojitve.

* **Otroška prireditve v Bad Radein-u.** Minulo nedeljo so imeli v Bad Radein-u prvo otročjo veselico, katere se je udeležilo nad 100 otrok s svojimi starši. Na sporedu so bile igre in sportni nastopi. Urad Frauen Ortsgruppe Bad Radein je po veselici pogostil otroke.

Lohn für ihre Hilfe.

Nur wenige Kilometer hinter der HKL haben Ukrainer unseren Soldaten bei verschiedenen Arbeiten Hilfe geleistet. Dafür erhalten sie jetzt aus den Beständen einer Armeeverpflegungsstelle für ihre Familie Brot, Butter und Zucker. PK-Kriegsber. Benser (Sch).

* **Državni sošvet za privatne gozdove.** Reichsernährungsminister in Reichsbauernführer in Reichsforstmeister sta odredila, da se postavi državni sošvet za privatne gozdove (Reichsbeirat für Privatwald). Odbor bo štel 20 oseb. Za urada osrednjih oblasti se bo imenovalo seshete s sedmimi člani. Delo Reichsbeirat-a bo, da svetujejo Reichsforstministru v važnih zadevah in ukrepih.

Zgodovinske priče usode zemlje

(K potresom na Balkanu.)

Odkar stoji ta svet in na njem živi človek, še ni bilo take zgodovinsko znamenite prilike, kakor jo doživljamo sedaj vsi sodobniki. V davni minulosti ustvarjajočega razvoja zemlje so se pač dogajale stvari, katerih bi današnji človek ne prenesel. To so bile dobe, ko so gorotvorne sile ustvarjale in oblikovale podobo zemlje in ko je še divje plemo nastopilo svojo prvo pot izropanja in pobijanja svojega soseda. Toda, ko se je človek-divjak preko civilizacije povzpел do kulture in se je pričel čutili gospodarja zemlje, ga je že pričakovalo najstrašnejše razočaranje. Na dolgem potu spoznavanja si je predstavljajal morje in celine, gore in doline in sploh vse, kar je v naravi doznaval, kakor da je vse to, kar vidi in doznava že od vekomaj tako ustvarjeno, zlasti pa, da so tla, na katerih stoji in živi, trdna kot granitna skala. Ni mu bilo toliko za to, da mu je Kopernikus ovrgel staro vero v zemljo kot središče stvarstva in da ima tudi zemlja svojo določeno pot v vesolje. Glavno je — tako se je samo prepričeval — da so tla, na katerih stoji, neomajno trdna in da se v tekočem stanju nahaja le voda in te na potu do morja, ki pa je tudi vekomaj stalno in ga redkokdaj razgibljejo le viharji.

V tej trdni zavesti popolne sigurnosti je legel k počitku. A komaj je trdno zaspal, že se zaziblje postelj, soba, hiša, cela vas in mesto. Ker je bilo to prvič, ga je prevzel čuden, dotlej nepoznan strah in občutek zadržljivosti tesnobe in čimbolj se mu je vračala zavest, tem bolj se je — on gospodar zemlje — začutil kot — ničla.

Pa to je bil samobesni nedolžen potres, le krajevnega značaja. Drugič pa je bilo ob belem dnevu. Na nebu čudna znamenja, na močvirnih tleh gosta, bela ali rumena megla, pod zemljo votlo bobnenje, v zraku nenavaden veter in že je tu tudi prvo valovanje zemskega površja v sprem-

stvu iz globine prihajajočih navpičnih sunkov, teko silnih, da se rušijo tudi velike stavbe, tu pa tam se odpira zemlja in požira vase vse, kar je bilo nad njo — tudi na stotine ali na tisoče človeških življenj. V sosednem kraju, v mestu, je morda še hujše, a najhujše bogzna kje v tujih deželi. Razsežnost in silovitost, to je znak takozv. tektonskega ali dislokacijskega potresa, ki se je v zadnjem času že kar udomačil širom celega Balkana, zlasti pa v turški Anatoliji. Pa o tem bo še govora.

Med tem se pripravimo na svoje zgodovinsko pričevanje. Ne mislim le na vojno, kakršne svet še ni in je ne bo več doživel. Marveč mislimo, da se ob enem vrši druga, še večja »vojna« pod in nad zemljo, in da se tudi ta največja prirodna »vojna« nahaja v stanju zaključka. In sicer časovno nedoločena zaključka.

Današnja doba se s'no razlikuje od svoječasnih, zlasti pa od pradobe, to je začetka stvarjenja naše zemlje. Dočim je »prvi« človek še brez razumevanja doživljal porod razvoja zemlje, smo postali mi priče — ne še »konca sveta«, kakor nekateri sanjarijo — marveč konca ustvarjanja takozv. gorotvornih sil. Pred nami se v splošnem pojavlja nova doba pospeševanja krčenja zemeljske skorje, vsled tega tudi večjega vpadanja in pogrezanja spodnjih plasti pod pritiskom gorskih masivov (Alpe). Pri tem igrajo odločujočo vlogo erupcije na sonce in delovanje podmorskih vulkanov.

Ta proces vpadanja podzemskih sestavov in gororazrušajočih sil seveda ni šele od danes. Ampak: že pri rojstvu je tudi smrt in pri vsakem začetku tudi že konec. Prihaja pa v to našo dobo ura izrednih prirodnih dogajanj. Če nič drugega, na to dejstvo nas posebno opominja naš sosed Balkan s sumljivo naraščajočim številom potresnih katastrof.

Abwehr! Angriff! Abschuss!

Von Kriegsbericht Dr. Erich Grathoff.

PK. Über drei Stunden stehen sie nun schon auf ihrer Kriegswache, auf der Brücke, an den Geschützen, die ersten drei Stunden des neuen Tages. Und es kommt die Zeit, da die Augen, die unverwandt durch das Glas über das Wasser schweifen, die Kinn nach verdächtigen Schatten absuchen, zu schmerzen beginnen, die Ohren, die nur auf fremde Geräusche abgestimmt sind, taub werden wollen und die Beine vom vielen Stehen wie bleischwere Gewichte in den Gelenken hängen. Und nichts geschah bisher in dieser mond hellen Nacht, scheinbar umsonst schien die stets bereite Wachsamkeit der Sinne gewesen zu sein. Wenn man jetzt in der herrlich-warmen Koje gelegen hätte, denken da die Männer und schütteln sich fröstelnd in der Kühle des Morgenwindes, wäre die Nacht auch ohne uns vorübergegangen, ohne Bombenangriff und Schnellbootüberfall! Sie sind ein wenig enttäuscht und schauen immer häufiger mit begehrlchen Blicken nach der Uhr, deren Zeiger nur schleppend weiterziehen. Noch eine Stunde etwa... Herr, laß Morgen werden, Abend wird es von allein. Noch 55 Minuten genau...

Die Stunde der Schnellboote.

Und gerade in dieser einen Stunde geschieht es. Nicht umsonst ist die Positionsfahrt der Vorpostenboote gewesen. Einen raffinierten Angriff trägt der Brite vor, der nur deshalb scheitert, weil die Wachsamkeit der deutschen Matrosen auch in dieser kritischen Stunde, da man meinte, die Gefahren dieser Nacht schon gebannt zu haben, nicht nachgelassen hat. Eben ist der Mond hinter der Kinn verschwunden, das gleissende Finsternis gewichen, die bei diesem jähen Wechsel noch undurchdringlicher wird. Das ist so recht die Stunde der Schnellboote, die zu blitzschnellen Angriffen Möglichkeiten über Möglichkeiten bietet.

Eben hat der Kommandant, der über diese barbarische Dunkelheit schimpft, seinen zünftigen Fluch unterbrochen und seinen Kopf sichernd in die Höhe gestreckt, als höre er etwas Verdächtiges, da meldet auch schon der Befehlsübermittler vom achteren Geschütz: Motorengeräusche backbord achteraus! Natürlich, da sind sie ja! Keine Flugzeuge! O nein. Waschechte, unverfälschte Schnellbootgeräusche! Diese Himmelhundel Haben gewartet, bis es dunkel wird, so dunkel wie ein Bärenschinken! In dieser kurzen Zeitspanne, die so seltsam verloren zwischen dem Monduntergang und dem Sonnenaufgang hängt, greifen sie an, versuchen sich zwischen uns und die anderen Boote zu schieben, die weiter draußen stehen. Wollen uns — der Gedanke ist nicht schlecht — das Schießen unmöglich machen, weil wir sonst leicht die eigenen Kameraden treffen würden.

Noch immer hören wir nur die Geräusche, sehen noch nichts! Die Boote sind ja auch gar zu klein. »Große Fahrt voraus.« Der Maschinentelegraf klirrt auf »Auf Torpedolaufbahnen achten!« Man kann gar nicht vorsichtig genug sein! »Vorderes Geschütz schießt Leuchtgeschosse! Alle anderen Waffen Feuerlaubnis, wenn Ziel aufgefaßt!«

Mit einem Schlag taghell.

Ja, jetzt braucht man Leuchtgeschosse, dem Gegner den Dunkel der Nacht zu entreissen! Zischend und knallend krachen sie aus den Rohren, stehen im Nu wie tausendkerzige Lampen am Himmel! Taghell ist es mit einem Schlag wieder geworden. Auf dem gleissenden Wasserspiegel entgeht uns jetzt so leicht keine Bewegung, kein noch so kleiner Schatten mehr! So, nun mögen sie kommen! Unentwegt suchen viele Gläser das Wasser ab, in nächster Nähe nach Blasenbahnen in der Ferne nach dem Gegner! Fiebernd hängen die Männer an ihren Geschützen! Nicht, daß sie »durchdrehten!« Was bedeutet ihnen Gefahr, in der sie immer schweben, wo Gelegenheit ist, wieder einmal englische Schnellboote abzuschließen! Dazu haben sie Stunden später noch Zeit festzustellen, daß auch bei ihnen hier und da einer »den Daumen dazwischen gehalten« hat! Jetzt haben sie nur eins im Sinn: Feuerwerk! Abwehr! Angriff! Abschuss!

Herrgott, ist denn noch immer nichts zu sehen! Dabei wird das dumpfe Brummen der Schnellbootmotoren immer deutlicher! Neue Leuchtgeschosse steigen hoch. Von uns, von anderen Booten!

»Da sind sie!«, schreit der Steuermannsgast auf der Brücke. Mit einem Satz ist er an seinem Maschinengewehr. Wie ein Schatten ist der Signalfreite neben ihm gesprungen, hält den Munitionsgurt! Und schon rattert es los, schon ziehen die langen Fäden der Leuchtsprunggeschosse auf den Gegner zu, der jetzt mit hoher, weißer Bugsee deutlich zu sehen ist. Um Bruchteile von Sekunden später schalten sich die »Zweizentimeter« ein, die »Drei-Siebena«. Auch die anderen Boote sind nur im Bilde. Von allen Seiten knallt es, ein wahres Feuerwerk von konzentrischem Feuer auf die winzigen Punkte der gegnerischen Boote.

Der »Tiger« der Schrecken der Sowjets

Blitzschnelle Entscheidungen.

Wer zum ersten Male solche Schnellbootgefechte miterlebt, muß meinen, in ein wüstes Durcheinander geraten zu sein! Als wüßte kein Mensch, wer wo und wo was sei! War das der Abschuss des eigenen Geschützes? War es das Krepieren des feindlichen Geschosses in der Luft, irgendwo auf dem Wasser? War das ein Einschlag am eigenen Boot? Ist es das feindliche Maschinengewehrfeuer, das da so verteuftelt nah über uns hinwegzischt, als würde es Zeit, den Kopf ein wenig einzuziehen? ...

Und doch ist es eine sinnvolle Ordnung, aus der Praxis, aus hart erkämpfter Erfahrung geboren, die sich keine Theorie, keine Schulbeispiele pressen läßt, weil sie doch immer wieder anders ist. Da kommt es immer wieder neu darauf an, die Gefahren zu erkennen, Gegenmaßnahmen zu treffen und in ihnen die Möglichkeiten zum eigenen Angriff zu finden. Da sind die Minuten des Kommandanten, die höchste Aufforderungen und letzte Bewährung von ihm erfordern. Jetzt vor allem muß er sich als der Herr seines Bootes erweisen, keinen Augenblick die vielen Fäden, die aus seiner Hand, von seinem Platz auf der Brücke aus, zu den einzelnen Gefechtsstationen gehen, verlieren, ja, auch nur ein wenig locker lassen. Blitzschnell, atemraubend geht es bei solchen Schnellbootgefechten zu. Da kann eine Anordnung, eine Entscheidung niemals das Ergebnis langer Überlegungen sein, im Augenblick muß sie gegeben und auch schon ausgeführt sein.

Jeder auf seinem Posten.

Wer will es den Männern, die an der Steuerbordseite Ausguck halten, deren Maschinengewehre nur nach dieser Seite schießen können, verdenken, wenn ihr Herz, alle ihre Sinne, ihre unbändige Freude an diesem Kampf sie immer wieder nach backbord hinüberdrängt, wo pausenlos das herrliche Feuerwerk aufblitzt und das heiße Gefecht im Gange ist. Und doch müssen sie ihren Sektor im Auge behalten, der jetzt noch still und harmlos vor ihnen liegt, aus dem heraus der Gegner aber auch in jedem Augenblick mit seinen tödlichen Waffen hervorbrechen kann.

Und der Steuermann mit seinem Rudergänger, die jetzt im ewigen Wechsel der zu fahrenden Manöver alle Hände voll zu tun haben, all ihre Gedanken brauchen, um bei den anderen Booten zu bleiben, dem Vordermann, der sich mal nach steuerbord, mal nach backbord windet, nicht den Achtersteven zu rahmen, der oft in bedrohliche Nähe kommt? Nur für Sekunden können sie einmal den Blick zur Seite wenden. Dann aber hat es sich nicht zu interessieren, was da an backbord geschieht. Sie dürfen es auch nicht beachten, daß die feindlichen Geschosse auch über ihre Köpfe hinwegzischen. Sie sehen es nicht, daß dort drüben auf einmal ein greller Feuerschein aufflackert, eine weiße Qualmwolke plötzlich über dem Wasser steht. Sie hören nur aus dem Höllenlärm dieses Gefechtes eine dumpfe Detonation heraus, sie erfahren es aus dem Jubel der Kameraden, daß dort wieder ein feindliches Schnellboot im Hagel der Geschosse zerrissen wurde, in die Luft geflogen ist.

Die Männer, die unter Deck schweißüberströmt vor den Kesseln, an den Maschinen stehen, haben sie es jemals gesehen, wie der Gegner, hoffnungslos vom Abwehrfeuer eingedeckt, sich einzunehmen versucht, aus dem dichten Schleier heraus verzweifelt weiterschießt nach allen Seiten, und dann doch nicht mehr der Vernichtung entgegen kann? Sie hören nur über sich das wilde Bellen der Geschütze, spüren es zuweilen, daß ein Geschöß die Bordwand durchschlägt, vielleicht auch den Kessel, den sie schnell mit Lappen oder anderen behelfsmäßigen Mitteln abdichten.

Salomonski otoki

Salomonski otoki tvorijo kakih 2000 km dolgo, naravno, avstralski kontinent čuvajočo obrambno črto vzhodno od Nove Gumeje. Za te otoke, ki jih je Avstralija po prvi svetovni vojni dobila kot mandatno področje, so v zadnjem času oživel zopet hudí boji med Amerikanci in Japonci. Obema silama gre za obvladanje in kontrolo otokov, ker kontrolirajo in zapirajo morsko pot iz Amerike in Japonske proti Avstraliji in obratno. Japonci so se namreč izkricali na Novi Guineji in na Salomonih, kjer gre sedaj za to, kdo bo tam gospodar. Avstralijo braneca ameriška oborožena sila je nedavno zbrala močne oddelke ter po za slugi svoje premoči izkrcala iste na otokih Rendova, Nova Georgija in Bougainville, kjer se trenutno še vršijo boji, v katerih so Japonci v manjšini. Amerikanci so za to svojo ofenzivo, za katero so po morju prepeljali ogromno premoč, začeli v prvi vrsti zato, da bi zagospodarili na vsej skupini otokov, da bi na istih uredili močne letalske baze v svrhu zaščite svojega dovoza v tem delu Pacifika ter vznemirjenja in preprečenja dovoza Japoncem, ki iz Nove Guineje ogrožajo v prvi vrsti Avstralijo. Hkrati upajo Amerikanci iz Salomonov kot izhodnih točk, nekot začeti velepotezno ofenzivo proti Japoncem sploh. Dosedanji boji so Amerikance stali veliko izgubo ladij in letal in tudi transportnih ladij so precej izgubili. Ameriške izgube so veliko težje značaja kakor so bile lanske jesen in zimo, ko so Japonci januarja iz strateških ozirov izpraznili otok Guadalcanar.

Boje za Salomonske otoke vodi ameriški general Mac Arthur, ki je vrhovni poveljnik v Avstraliji in v tem delu Pacifika ter znan po svoji bahavosti in dolgojezičnosti. Ameriško-angleška propaganda podpira njegovo akcijo ter spravlja te ofenzivo v zvezo z velikimi dogodki, ki bodo haje sledili. Amerikanci trdijo, da hočejo nevarnost, ki jim preti od Japoncev v Avstraliji, odpraviti ter potem načeti največji problem v vojni z Japonsko, to je glavno ofenzivo zoper ostale, v japonskih rokah se nabajajoče pokrajine. V kolikor jim bo šlo to gladko izpod rok, bo pokazala bodočnost.

Salomonsko otočje obsega 44 tisoč kvadratnih kilometrov, na katerem živi kakih 200 tisoč ljudi. Gre v največji meri za ozemlje vulkanskega značaja in neprehodnih gozdov. Podnebje je izredno nezdravo. Potov ali cest sploh ni. Naselja stojijo bolj ob morskih obalah, kjer rastejo kokosove palme in banane. Prebivalci so plemena Melanezov, ki govorijo malajščino in papuanščino. Od domačih živali poznajo svinje in pse.

Gospodarstvo Salomonov je komaj omena vredno. Guadalcanar je največji otok, vsi skupaj so pa važni edino za kontrolo morskih cest med Ameriko, Avstralijo in Japonsko.

Hudi boji v področju Salomonskih otokov

Srdite borbe v tropski vročini - Težke izgube ameriškega letalstva v bojih z japonskimi piloti

V področju Salomonov se nadaljujejo srdite borbe, odkar so se Amerikanci 30. junija izkrcali na otoku Rendova. Kakor poročajo iz Tokija, prikazujejo sedaj japonski listi posameznosti bojev, ki se odigravajo v imenovanem področju. V praušmah se odigravajo pri tropski vročini izredno srditi boji med japonskimi branilci in ameriški napadalci. Amerikanci so se izkrcali tudi na majem otoku Rubiana ter na jugovzhodnem delu Nove Georgije. Po tem izkrcanju so se vsidrili Amerikanci na dveh točkah severozapadne obale Nove Georgije, t. j. na jugovzhodni strani zaliva Kula. Na ta način so prispeli Amerikanci med otok Kulambaqra, ki ga imajo zasedenega Japonci, ter med japonske postojanke v zapadnem delu Nove Georgije. Te postojanke se koncentrirajo okrog mesta Munda.

Amerikanci so se poslužili pri svojih izkrcaval-

nih operacijah povsod velikih odredov svojega letalstva. Pri vsakem vojnem spopadu z Japonci pa se je pokazala izredna kvaliteta japonskih pilotov in strojev. V letalskih bojih, ki so se odigravali v tem področju, so zbili japonski letalci Amerikancem desetkratno število letal.

Japonsko mornariško letalstvo je dne 11. julija napadlo severovzhodno obalo otoka Nova Georgija, 9. julija pa Rendovo. Nad Novo Georgijo so zbili 40 letal tipa »P 3« kar 25 ameriških aparatov. Japonci so izgubili samo troje lastnih letal. Pri napadu na Rendovo je izgubil sovražnik pet letal in šest transportnih ladij.

Uči se nemščine!

dogajanja so mnenja, da se Stimson pogaja v Londonu tudi z zunanjim ministrom Edenom, ki nima odločati v vojaških zadevah, pač pa je že leto dni najvnetejši zagovornik brezpogojnega anglosaškega sodelovanja s Sovjetsko Unijo.

Italija noče suženjstva

46 milijonov Italijanov v fronti moralnega in materialnega odpora - Sijajno držanje prebivalstva Sicilije

»Völkischer Beobachter« je objavil naslednje poročilo svojega rimskega dopisnika:

»46 milijonov Italijanov čita te dni poročila z južne fronte. Ta poročila se omejujejo zgolj na objave vrhovnega poveljstva. Pred vsemi drugimi objavami vojaškega značaja se je zgrnila nad Sicilijo železna zavesa molka. Italijanski narod je spoznal in odobril ta molk. Napetost italijanskega naroda pa je ostala radi tega ista in človek doživlja vtis, da se je ta napetost napram prvim dnevom sovražnega izkrcanja celo še stopnjevala spričo dejstva, da govorijo vojna poročila o nemško-italijanski protiakciji. Iz objav tiska posnema prebivalstvo vtis, da gre po presoji informiranih krogov pravzaprav za poskus invazije, ker gre ogromni obseg priprav in vpostava čet, letalstva in brodogradnje preko okvira navadnega manevra izkrcanja. Zavest, da je bitka z odločujočim izidom v teku, je italijanski narod še bolj zgrnila kot blok okrog vodstva in armade. Nikjer ni najti znakov nervoznosti. Situacijo karakterizirata mir

in zavest glede jakosti obrambe, obenem pa tudi odločnost glede odpora. Tako ni najti med Italijani niti pesimizma niti pretiranega optimizma. Povsod prevladuje trezna presoja. Povsod je najti odločnost, ki hoče storiti vse, da bo sovražnik doživel na italijanskih tleh svoj največji poraz. Italijanske narodne mase vedo, zakaj gre v tej borbi. Povsod so razumeli Mussolini-ja, ki je dejal, da bo sovražnik pustil Italijanom v slučaju poraza samo oči: da bodo lahko objokovali svojo bedo kot poraženci. Najboljše potrдіlo vsebuje dokument fašističnega tiska, ki je napravil najgloblji vtis. V tem dokumentu so zbrane vse izjave sovražnikov, kaka bo bodočnost Italije in vsakega posameznega Italijana, ako bi zmagal sovražnik. Gre za 12 točk zasužnjevanja Italije. Vsaka izmed teh točk pomeni zase smrtno obsodbo za upe Italije. Italijanski narod je spoznal v teh dokumentih anglo-ameriško sovražstvo do Italije. Tu je zapopaden program hlapčevanja Italije v smislu anglo-ameriških vojnih ciljev.

Tako je postala ta vojna ljudska vojna Italije proti gospodarski, vojaški in moralni zaslužni italijanskega naroda. Sijajno držanje prebivalstva Sicilije pa dokazuje, da se je skupno s četami postavila tudi domovina v prve vrste fronte.

IZREK TEDNA

Odločno nastopanje je prva dolžnost vojakov na fronti

V starih predpisih o redu in službovanju vojakov na bojiščih (Felddienordnung), je stalo med drugim sledeče določilo: »So bleibst entschlossenes Handeln das erste Erfordernis im Kriege. Ein jeder — der höchste Führer wie der jüngste Soldat — muß sich stets bewußt sein, daß Unterlassen und Versäumnis ihn schwerer belasten als Fehlgreifen in der Wahl der Mittel!« (»Odločno dejanje je prva zahteva v vojni. Vsak — najvišji voditelj in najmlajši vojak — se mora vedno zavedati, da ga opustitev in zamuda veliko bolj obremenita, kakor napake pri izbiranju sredstev.«)

Na frontah se mnogokrat nudijo priložnosti, ki je v ugodnem trenutku možno veliko storiti. Take možnosti so lahko manjšega in tudi večjega obsega. Bojevniske akcije lahko vsak čas ustvarijo položaje, ki jih inicijativni poveljnik ali vojak lahko izrabi v korist lastne fronte, nasprotniku pa prizadene škodo. Za pravilno izrabljanje takih ugodnih trenutkov je seveda potrebno odločno in pravočasno dejanje. Razume se, da nosi vsak vojak in vsak voditelj do neke meje tudi odgovornost za take podvige in posege v boje. Nepravilno presojanje položaja lahko ravno tako tudi povzroči škodo in izgube, ki bi se jih lahko prištedilo.

Take priložnosti povzročata fronti na obeh straneh. Kjer so dobri, vestni in inicijativni voditelji in vojak, se to ne more tako lahko pripetiti kakor tam, kjer je poveljnik površen, mevžast in neodločen z njim vred pa tudi vojak.

V nemški armadi je že od nekdaj veljalo načelo, ki ga je določalo pravilo o frontni službi, da je energično in odločno nastopanje prva zahteva, ki je stavljena poveljnikom in vojakom. To velja tudi še danes. Današnja vojna nam prikazuje nešteto primerov posameznih nemških poveljnikov ali vojakov, ki so z odločnim dejanjem izvršili velikanska junaštva. Poročila naših vojnih dopisnikov, ki jih lahko čitamo dnevno v časopisu, nam to potrjujejo v celoti. Večino najvrednejših odlikovanj za hrabrost se je dobilo za energične lastne posege v boje, ki so uspeli in mnogo koristili.

Kakor se na eni strani odlikuje in priznava hrabrost in zasluge za uspelo izkoriščena dejanja, tako se v smislu vojnih predpisov poziva na odgovor vse tiste, ki bi morda opustili ali zamudili dejanja na fronti, ki bi se lahko izvedla in bi bila koristna. Opustitve in zakasnitve slonijo navadno na neodločnosti poveljnikov ali vojakov. Strogi vojni zakoni bi take primere zasledovali veliko bolj strogo, kakor, če se je poveljnik ali vojak za dosego cilja pri svojih akcijah posluževal sredstev in metod, ki niso bili dovoljene. K sreči v naši oboroženi sili ne manjka poveljnikov in vojakov, ki bi ne bili energičnega in odločnega dejanja.

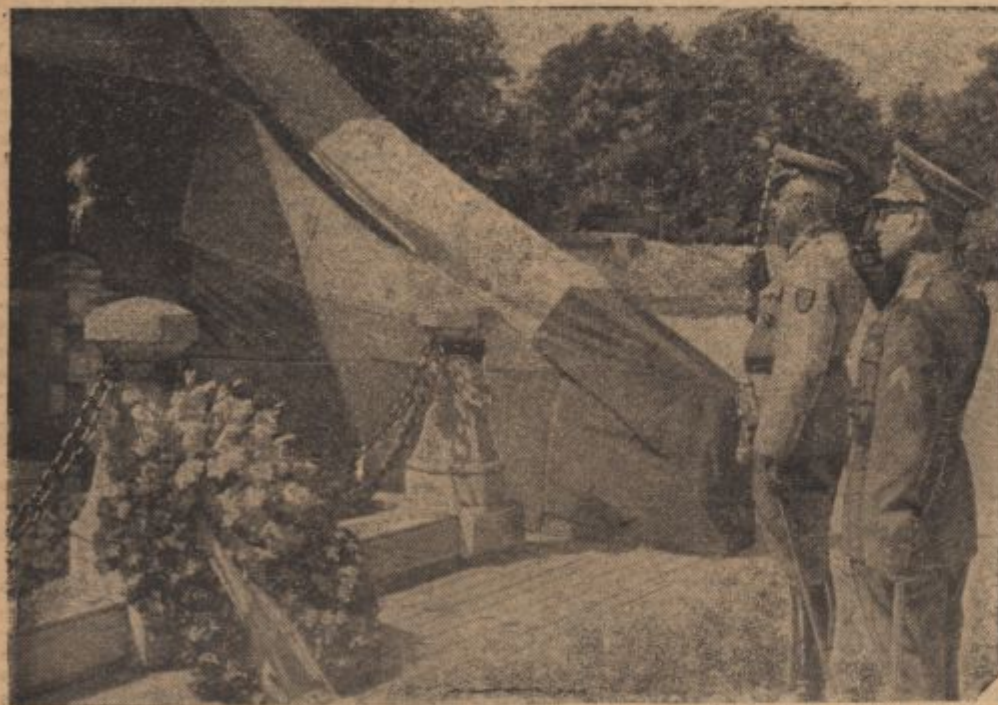
□ Giraud je prispel v New York. Kakor poročajo nemški listi, je znani francoski general Giraud prispel na krovu ameriškega vojaškega letala iz Afrike v New York.

Nove težave med „zavezniki“

Iz Stockholma poročajo: Sovjetski veleposlanik Majski je nenadoma zopustil London. Ali je imel posebno važne razloge, da je hitel poročati v Moskvo? Je to vprašanje, ki zanima resno tudi tukajšnje politične kroge. Celotno nevtralni londonski dopisniki so mnenja, da Majski ni odšel v Moskvo poročati zgolj o stanju sovjetsko-poljskega spora kakor prikazujejo njegovo potovanje z angleške strani.

Dopisniki švedskih listov so mnenja, da je to potovanje veleposlanika Majskega v nekaki zvezi z navzočnostjo washingtonskega sovjetskega veleposlanika Litvinova v Moskvi, obenem pa tudi z londonskim obiskom ameriškega vojnega ministra Stimsona. Medtem so pa prispeli v Anglijo iz Moskve vesti, iz katerih bi bilo sklepati, da so nastale v odnošjih med Sovjetsko Unijo in med obema velikima zapadnima »zaveznikoma« nove težave.

Trenutno še ni povsem jasno, ali se pritožujejo sovjetski oblastniki glede izostalih anglo-ameriških dobav vojnega materiala ali pa morda glede neizpoljenih obljub operativne podpore. Bodi kakor bilo: gotova stvar je, da so se odnošaji med zapadom in med vzhodom vidno ohladili. Še do nedavno so razširjali vesti, da se bodo v kratkem sestali Stalin, Roosevelt in Churchill. Te vesti se sedaj nikakor ne vjemajo z napeto situacijo, ki je nastala v nasičeni atmosferi tabora treh velikih »zaveznikov«. Opazovalci londonskega

PK-Kriegsbericht Mahler (Sch)

Generalfeldmarschall von Manstein in Bukarest

Kürzlich überreichte Generalfeldmarschall von Manstein dem Staatsführer Rumäniens, Marschall Antonescu, den diesem vom Führer verliehenen Krimtschild in Gold. Anlässlich dieses Besuches legte der Generalfeldmarschall einen Kranz am Grabmal des unbekanntenen Soldaten nieder. — Unser Bild zeigt den Generalfeldmarschall bei der Kranzniederlegung

PK-Kriegsbericht Spitta (Sch — WVD)

Neuer Nachschub durchzieht Smolensk

Das Bild durchziehender Kolonnen und Truppen für die Front ist den Bewohnern der Stadt ein zwar vertrautes, sie aber immer wieder von neuem interessierendes Bild. Trotz des heftig niederströmenden Regens umsäumen sie die Straßen und beobachten den Vorbeimarsch der Kolonnen

GOSPODARSTVO**Storitve in sposobnost nemškega delavstva**

Zibelka civilizacije je že od nekdaj Evropa, od koder zajema in posega v vse ostale dele sveta. V Evropi se je najprej in najbolj razvilo kulturno izživljanje, ki je vzor in gibało vsem drugim narodom. Večina vsega, kar imenujemo napredek, se je porodilo v možganih evropskih ljudi ter preslo na druge celine. Tudi delo, ki je nastalo z ustanovitvijo kmetijstva, rokodelstva, obrti in industrije, je imelo svoj izvor v naši takozvani zapadni civilizaciji, ki je ustvarila vse, kar danes pozna človeštvo.

Vzporedno z nastankom in razvojem produkcijskih panog je nastalo in se razvilo tudi delavstvo. S tem je Evropa prinesla človeštvu pridobitve, ki mu olajšujejo in izboljšujejo življenje, za kar je na drugi strani potrebno dela, truda in žrtev. Iz nekdanjih lovskih in nomadskih časov, ko človeštvo še ni poznalo stalnih naselbin in deljenega dela, se je v teku stoletij razvil delavski poklic v vsej današnji mnogostranosti. Pri tem je seveda nemško ljudstvo v vrstah ostalih evropskih narodov zapada igralo prvo in vodilno vlogo.

Razvoj je šel svojo pot. Vzglede, ki jih je dala Evropa ostalim celinam, so iste vzbudili k posnemanju in prišlo je tako daleč, da so evropski delavci roke in uma kot strokovnjaki in pionirji bili iskani in željeni v inozemstvu, kjer so pomagali urejevati kmetije, obrti in industrije, v kolikor se niso kar osamosvojili. Nemec je bil tisti, ki so ga najraje sprejeli, ker so od njega največ pričakovali, akoravno tudi drugih Evropejcev ni primanjkovalo. Glas in ugled, ki ga je v svetu užival nemški inženjer, tehnik, kemik, mojster, predelavec in delavec je stal in stoji na krepkih nogah in ker so te noge bile tako zdrave kakor so bile roke spretnne in glave bistre, je to bilo pravično in v redu.

Poznavalcem dela in delovnih razmer kakor gospodarstvenikom, socialnim politikom, voditeljem dela, voditeljem delavstva itd. je znano, kako so prekomorske dežele potrebovale dotok preseljencev iz evropskih dežel, povsod dajale prednost iz Nemčije došli naseljencem. Nemški človek se je pač vedno in povsod pokazal kot organizator in človek dela.

Nemške delovne storitve so že davno pred prvo svetovno vojno dale povod, da je prišlo do svetovne in sedanje vojne. Strah Anglosasov, ki sedijo na surovinah pred nevarnim nemškim tekmečem brez surovin, je vse to povzročil. Razvoj

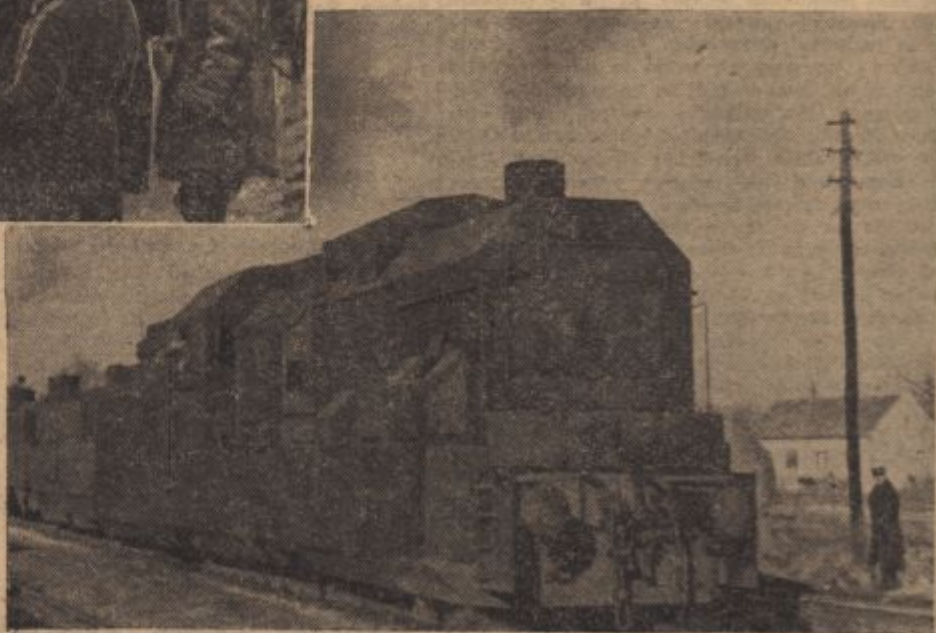
je pa pokazal, da si je nemško delo in delavstvo znalo pomagati tudi glede surovin. Delovne storitve nemškega delavstva so tako rasle, da so naše nasprotnike prav neprijetno iznenadile.

Danes zaposluje Nemčija 12 milijonov inozemskih delovnih sil. Če se pomisli, da so to delavci vseh mogočih narodov iz agrarnih dežel s primitivnimi metodami v strogo napredni državi, ki predstavlja s svojim delovnim procesom en sam veliki stroj, je to znak, da je edinole nemško delovno vodstvo v tako kratkem času izšlo te ogromne milijone oseb ter jih vpreglo v svoj vojno-delovni proces. Mi vemo, da zahteva delo za vojno produkcijo cele moze, točne, vestne in zanesljive delavce, ki morajo pod nazorstvom nemških specialistov izdelovati najbolj precizne izdelke, ki jih potrebuje moderna oboroževalna industrija. Za taka dela ni tako lahko izvežbati človeka-lajika. Mi vemo, da šele dolga in trda šola in praksa ustvari sposobne in dobre delavce. Kdor je zasledoval naseljevanje evropskih delavcev na ameriškem kontinentu, mu bo znano, da so tam gotovi paradi iz Evrope šele po več letnem trdem delu v gozdovih, cestah in železnicah lahko prišli do kakega strojnega dela, ker se jim prej nekaj takega ni zaupalo. Nemška vojno-delovna vpostava je pa ta problem rešila kljub jezikovnim težavam tako vzorno, da bo svet lahko šele po vojni pravilno presodil te velike storitve nemškega organizatornega duha. V par tednih iz balkanskih kmetov in kmečkih delavcev ustvariti industrijske delavce, ki strežejo najmodernejšim strojem pri izdelovanju najfinjših in najbolj občutnih izdelkov, je uspelo samo Nemcem. Praksa uči, da se spretnost in sposobnost za delo pri strojih pridobi šele po generacijah. Sin dobrega strojnika, bo verjetno tudi dober strojnik, medtem ko se je za prehod iz kmečkih poklicev v industrijska dela računalo, da je potrebno nekoliko generacij.

Nemški vojak je najboljši bojevnik na svetu in oborožen z najboljšim orožjem. Nemški delavec izdeluje za svojega tovariša in vojaka v zaledju najboljše orožje in najboljši material, pri čemu mu pomaga po najboljših delavskih mojstrih izvežban evropski delavec. V tem tiči najbolj viden izraz in dokaz sposobnosti in storitvenih zmožnosti nemškega delavstva.

PK-Kriegsbericht Wurm (Sch)**Deutscher Panzerzug sichert Eisenbahnstrecken in Bosnien**

Der Kampf gegen die bolschewistischen Banden in den bosnischen und montenegrinischen Bergen, der jetzt erst wieder zu einem großen Erfolg geführt hat, erfordert vor allen Dingen eine starke Sicherung der Nachschubstrecken. — Hier ein deutscher Panzerzug, der mit großem Erfolg für die Sicherung der Eisenbahnlinien eingesetzt wurde

GOSPODARSKE VESTI

× **Nemčija pričakuje srednje dobro žetev.** Na seji Landesbauernführer-jev in Gauamtsleiter-jev za Landvolk, ki se je vršila pod vodstvom Reichsbauernführer-ja Staatssekretär-ja Backe-ja, so ugotovili, da bo letošnja žetev Nemčije srednje dobra.

× **Država jamči za kredite vinarstva.** Romunsko finančno ministrstvo je bilo pooblašeno, da prevzame jamstvo za 300milijonsko posojilo, ki ga je romunsko vinarstvo najelo pri agrarnem kreditnem institutu s pomočjo romunske narodne vlade.

× **Zaplomba bakrenih ureditev in naprav po pivovarnah.** Reichsstelle Eisen und Metalle je odredila, da se takoj zapleni vse pivovarniške ureditve in naprave, ki so iz bakra ali bakrenih zlitin. To velja za nove, v uporabi stoječe in neupotrebne naprave in dele istih. Oddaja se bo vrnila proti določeni odškodnini. Določilo stopi takoj v veljavo in velja tudi za Spodnjo Štajersko.

× **Italijanska družba za javna dela in Hrvatska.** Na podlagi dogovora med Italijo in Hrvatsko bo Italijanska družba za javna dela prevzela na Hrvatskem razna dela. Tako bo na primer izvedla izsuševalna dela na Lonjskem polju, vzhodno od Zagreba. Nadalje bo ista družba dogradila največjo vodno centralo v Tribalju, ki bo oskrbovala vsod hrvaško Primorje z električno razsvetljavo.

× **Breze, bukve in jagnedi kot surovine za celulozo.** Na Finskem se resno zanimajo za najnovejše načine pridobivanja celuloze iz brezovega, bukovega in jagnedovega lesa.

× **Svedska produkcija gumijastih podplato.** Neka švedska tovarna za izdelavo umetnega usnja in podplatov izdelala letno 1 milijon parov podplato. Pri tem gre za predelavo umetne gume »Modotiol«. Izdelali bodo do 300 ton umetne gume letno.

× **Sangkaj postane velika industrijska središnica.** Japonsko časopisje poroča, da bo Japonska uredila sporazumno z nacionalno Kitajsko v Sanghaju obsežno industrijsko in trgovsko središnico, kjer bo hkrati veliko križišče trgovskega prometa.

× Svicarske trgovske ladje brez dela. V švicarskem zveznem svetu so imeli debato, iz katere je razvidno, da ležijo vse švicarske oceanske ladje v portugalskih in španskih lukah, ker ni blaga, ki bi ga prevažale. To je ogledalo uvoza Švice, ki je s svojimi ladjami uvažala surovine, živila in maščobe.

× Z letali prevažajo kavčuk. Amerika ima, odkar je izgubila svoje dobavne vire kavčuka, veliko težav z nakupom tega blaga, ki ga potrebuje za svojo oboroževalno industrijo. Akoravno zagotavljajo Amerikanci, da so v Ibero-Ameriki našli nadomestilo, jim na vseh koncih in krajih pri-manjkuje kavčuka. Po najnovejših poročilih je ameriško vojno gospodarstvo prisiljeno dovažati to surovino s transportnimi letali iz osrednje in južne Amerike.

× Slovaška za svojo kmetijstvo. Slovaška je za leto 1943 določila 14 milijonov kron izrednega kredita za pospeševanje svojega kmetijstva. Ta državna podpora je bila potrebna, ker je pred letom in pol odobrenih sto milijonov kron že potrošenih, zamišljena dela pa še niso končana. Postaja za čiščenje semena bodo razširilo za 80 novih naprav. Semenskega krompirja so letos razdelili 148.704 kg, je prišlo v prid 668 občinam. Tekstilne rastline se bo odslej gojilo v večjem obsegu. Nadalje ima Slovaška v zamislih razna melioracijska dela ter namakalne naprave v zapadnih pokrajinah. Ploskev njiv so od leta 1939 povečali za več kakor 40.000 hektarjev, travnike pa za 2000 hektarjev.

× Madžarska bo gradila namakalne naprave. Komaj 50 kilometrov oddaljeno od Budimpešte leži v madžarski ravnini področje, ki trpi na suši in pomanjkanju vode. Na ta način je nerodovitnih mnogo stotisočev oralov zemlje, ki bi lahko v veliki meri oskrbovali glavno mesto. Sedaj so sklenili, da bodo z ureditvijo namakalnih naprav te predele kultivirali ter na ta način pred vrati Budimpešte pridobili 100 do 150 tisoč oralov lepe in dobre, plodne zemlje.

× Švedska industrija aluminija. Pridelovanje aluminija na Švedskem se je popolnoma osvobodilo uvoza tujih surovin ter uporabljajo samo lastne surovine. Andaluzit dobiva Švedska iz Bolidena, apno iz Jamtlanda in Gotlanda itd. Po švedskih podatkih izdelajo v Kubikenborgu in v Dalarni 4000 ton aluminija letno. Švedska je pred vojno uporabila 7 tisoč ton aluminija.

UMNI KMETOVALEC

Kako se prehranjujejo nezelenne rastline?

Upamo, da je večina naših kmečkih čitateljev — pa tudi vseh drugih, ki imajo veselje do opazovanja — z zanimanjem sledila naši razlagi o prehranjevanju zelenih rastlin.

Ce smo doslej vedno povdarjali, da se na način, kakor smo govorili, prehranjujejo samo zelene rastline, je lahko že iz tega sklepati, da se rastline, ki niso zelene barve prehranjujejo na drugačen način. In res je tako. Rastline, ki niso zelene, kažejo očitno, da nimajo listnega zelenila ali klorofila, ki edini omogoča rastlinam samostojno prehranjevanje, to je sprejemanje ogljika iz zraka.

Seveda moramo takoj opozoriti na neko izjemo: V nekaterih rastlinah je listno zelenilo prekrito (ali pa morda spojeno) s kakšnim drugo-barvnim barvilom, največkrat z rdečim, tako, da listi takih rastlin niso zeleni, temveč rdeči (na primer: rdečelistne slive, rdečelistne bukke itd.), včasih pa tudi belopasasti (na primer: pisana trava), včasih celo večbarvni (na primer: kraljevske begonije, Koleas in druge lepotične rastline). Vse našete rastline moramo vendarle glede prehrane šteti k zelenim rastlinam, kajti tudi v rdečih ali pisanobarvnih listih se nahaja listno zelenilo.

Prave nezelenne rastline so le one, ki listnega zelenila nimajo, ter zato ne morejo same pridobivati hrane niti iz zraka, niti si je pripravljati iz zemeljskih hranilnih snovi. Take rastline živijo le od hrane, ki so jo pripravile druge rastline, pa bodisi, da jo kradejo živim, bodisi, da se hranijo od ostankov že odmrlih rastlin.

Rastlinam, ki nasilno jemljejo hrano živim zelenim rastlinam, pravimo rastlinske zajedalke, a onim, ki se hranijo z ostanki odmrlih rastlin, ki si tudi ne more same pripravljati hrane — to pa so vse kraleve rastline.

1. Kako se prehranjujejo rastline — zajedalke?

Najbolj znana rastlina te vrste je vsem kmečkim ljudem vsekakor deteljna predenica. Prav tako slaboznan je tudi deteljni pojalnik. Ne smemo pa misliti, da drugih rastlin — zajedalk ni, — le manj so nam poznane. Nekatere bomo našeli:

1. Luš je rastlina, ki odganja pojalniku podobna stebela, a hrani se s hrano, ki jo jemlje koreninam listnatega drevja; škrobotec, ki ga vsi poznamo, tudi ne pridobiva hrane sam, marveč jo krade travam in žitom, zato je kot plevel tako škodljiv; enako tudi smetlika itd.

Vnanji znaki rastlin-zajedalk so predvsem: Prvič, da nimajo zelenobarvnih listov, temveč, da so navadno sploh brez listov, a če jih imajo, so neznatni, čisto majhni, nerazviti. To je povsem razumljivo, kajti naloga listov je, sprejemati hrano iz zraka ter jo pretvarjati. Drugi znak zajedalk je, da nimajo nobenih pravih korenin, marveč samo sesalne bodice, s katerimi prebodejo kožo rastline, na kateri se naselijo ter ji izsesavajo pripravljeno hrano. Tretji znak zajedalskih rastlin je, bleda, navadno belkasta ali rumenkasta barva. Niti cvetje zajedalskih rastlin in živih barv, marveč prav majhno in neočite barve. Tudi to si lahko razlagamo na ta način, da je za tvorbo živih barv potrebna navzočnost listnega zelenila, kakor smo že razložili, ki ga pa te zajedalske rastline nimajo.

Poznamo pa tudi mnogo rastlin, ki so zajedalke samo na pol, to je, ki imajo sicer zeleno listje in tudi same usvajajo ogljik iz zraka, ki pa nimajo korenin, marveč kradejo vodo in rudninske hranilne snovi rastlinam, na katerih so se naselile. Najbolj znana rastlina te vrste je omela, ki se rada naseli na jablanah, njene sorodnice pa na raznem gozdnem drevju.

Zanimivo pa je, na na primer bršljan, ki se oprjemlje sadnih in gozdnih dreves, ni nikaka zajedalska rastlina, pa tudi stebot in slak ne. Vse te rastline — bodisi plezalk ali ovijalske — izkoriščajo rastline samo kot opore, da pride njih zeleno listje višje, k svetlobi. Seveda pa dušijo s tem razvoj rastlinskih listov, njih korenine odjedajo hrano koreninam kot opora sluzočih rastlin, a bujno rastoča plezalka ali pa ovijalka more celo popolnoma zadušiti oporno rastlino.

2. Kako se prehranjujejo rastline — gniloživke?

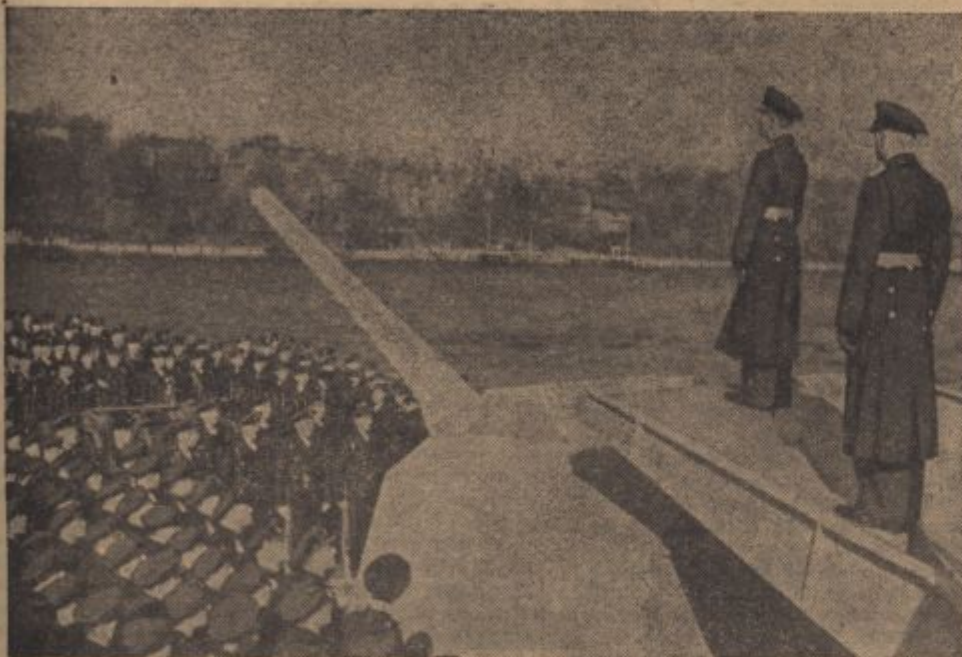
Posebno zdajle, poleti in jeseni, so naši gozdovi polni najraznovrstnejših gob ali gliv. Marsikdo je že opazil, da rastejo gobe najraje tam, kjer je bilo pred par leti drevje posekano, to je okoli trohnečih štorov.

Na odmrlih, trohnečih vejah in deblih raste drevesna ali kreslinska goba, ki jo otroci posebno iščejo, da jo potem posušeno na veliko soboto zjutraj nosijo okoli po hišah, prižgano z blagoslovljenim ognjem. In če je stavba vlažna, začnejo stropi in podni tramovi ter leseni deli sploh,

PK-Kriegsbericht Schubert (Sch)

Ein Zerstörer in Dienst gestellt

Den Bedürfnissen des Seekrieges entsprechend reiht die deutsche Kriegsmarine immer mehr Zerstörer in die Front ein. Der Kommandant eines soeben neu in Dienst gestellten deutschen Zerstörers spricht zu der an Deck angetretenen Besatzung

PK-Kriegsbericht Lückel (Sch — PBZ)

Unsere Luftfeldpost im Einsatz

Seit ihrem einjährigen Bestehen legten die Besatzungen der Feldpoststaffel zwei Millionen Flugkilometer zurück und beförderten dabei vier Millionen Kilogramm Post oder 400 Millionen Briefe von der Front zur Heimat und umgekehrt. Bis in die vordersten Linien unserer Truppen fliegen die Maschinen der Luftfeldpost, um in kürzester Zeit unseren Vätern und Söhnen die Grüße der Heimat zu überbringen. Ebenso schnell erfolgt die Beförderung der Luftfeldpost von der Front zur Heimat.

včasih pa celo pohištvo, preraščati takozvane hišne gobe, tudi drvojedka nazvane

Spet druge vrste gob vidimo rasti na starem, že dokaj razpadlem gnoju, in sorodno vrsto gob gojijo celo umetno na konjskem gnoju.

Dejstvo, da vse vrste gob uspevajo samo na trohnečih, razpadajočih rastlinskih ostankih, nam dokazuje, da tudi gobe niso zmožne same pripravljati si hrane iz rastlinskih hranilnih snovi, marveč, da morejo uporabljati za svoj obstanek le hrano, ki so jo pripravile in v sebi nakupičile zdaj že odmrle rastline. Prav zato tudi gobe nimajo niti korenin, niti listov, niti zelene barve, niti vidnega cvetja.

Ker se gniloživke hranijo samo z odmrliimi rastlinami oziroma njih odmrliimi deli, same na sebi niso škodljive. Škodljivi so samo vzroki, ki nastanejo in obstoj nekaterih vrst gob omogočajo, tako na primer je škodljiva vlaga lesenim delom stavb; kajti stavbnega lesa, do katerega vlaga nima dostopa, hišna goba ne napada.

Mahovi niso gniloživke, čeprav radi rastejo na strohnelih štorih, strehah itd. Vendar so rastlinski ostanke, na katerih se mahovi naselijo, že prej razpadli v humus ali črnico.

Tudi lišaji na drevju in skalah niso gniloživke, ker imajo alge, katere tvorijo sestavni del lišajev, zmožnost usvajanja. Tako mahovi, kakor lišaji, pa so na drevju in na strehah vendarle škodljivi, ker ovirajo dihanje drevesne kože, na strehah pa zadržujejo vlago in s tem pospešujejo trohnečenje.

3. Kako se hranijo kaleče rastlinne

V vsakem rastlinskem semenu se nahaja dvoje glavnih delov: En del predstavlja zametek bodoče rastline, drugi del pa je hrana, ki je v semenu pripravljena za ta zametek, za čas, dokler si je mlada rastlinica ne bo mogla začeti sama pridobivati, to je za dobo kalitve.

Onega dela rastlinskega semena, ki vsebuje zametek nove rastline in ki ga imenujemo kalček, danes ne bomo podrobneje opisovali, čeprav bi bilo tudi to zelo zanimivo. Opozarjamo samo, da se na primer na fižolovem, ali pa bobovem zrnju, če ga razpolovimo, lahko sami prepričamo, da je kalček zares že v semenu razvit kot zametek nove rastline.

Ker govorimo o prehrani rastlin, nas v tej zvezi zanima zdaj predvsem drugi del semena, to je hrana, ki je za mlado kalečo rastlino v tem delu pripravljena, pa tudi način, kako kaleča rastlina to hrano uporablja.

Semena različnih rastlin vsebujejo različne količine hrane, ki je tudi različno sestavljena. Spomnimo se samo, kako veliko je orehovo jedrce, a kako majhna jabolčna peška, ali kako veliko je seme fižola, a kako majhno je prosono zrno ali pa repino seme. Ali pa pomislimo na razliko med pšeničnim zrnjem, ki vsebuje predvsem škrob (moko), ter med bučnim semenom, ki vsebuje do 40 odst. olja v sebi.

Vendar te različne zaloge hrane v semenih posameznih rastlin niso kar tako tja v en dan ustvarjene, marveč so utemeljene v načinu kaljenja, v času, ki ga seme potrebuje, da ozeleni, ter v okoliščinah, pod katerimi mora seme kaliti.

Prosono zrno je lahko drobno — saj vzkali proso v par dneh, prav tako ali še bolj naglo vzkali tudi repa. Pšenica — in žito sploh — pa kali pozno jeseni, ali pa zgodaj spomladi, ko je včasih cele tedne trajajoče mrzlo vreme. Razen tega je v pšeničnem zrnju hrana spravljena v obliki škroba, ki se mora za časa kaljenja spremeniti v sladkor; in tudi ta sprememba sama na sebi porabi nekaj v hrani nakopičene moči. Prav tako bi lahko za vsako vrsto semena poiskali vzroke, zakaj vsebuje seme te rastline več, one manj hrane, zakaj je v tej vrsti semen več škroba, v oni več beljakovin, a v tretji vrsti semen več tolač (olja) nakopičenega.

Na splošno lahko rečemo, da je seme lahko tem drobnejše, čim hitreje in v čim bolj toplen letnem času kali; dalje da je lahko tem drobnejše, čim manjši so prvi, usvajanja hrane sposobni listi in čim bolj številno se pri kaleči rastlinici razvijajo hrano iz tal pridobivajoče koreninice. Končno je lahko seme tudi tem drobnejše, čimveč ga rastlina proizvaža, tako, da je manj usodno, za razmnoževanje te rastline, ako v neugodnih razmerah nekaj semen ob kalenju propade. Oglejmo si za primer samo razliko med jabolno in orehom: V vsakem jabolku je po več pečk v orehu samo eno jedrce; ko kali jabolčna pečka, razvije takoj, ko pririje iz tal, dva zelena lista, pri orehu pa traja dolgo časa, preden se razvije prvo listje v navadni velikosti. Pri jabolni se razvija nešteto

drobnih korenin na vse strani, oreh nasprotno poganja predvsem srčno korenino navzdol v tla, da bi se bolje zasidral v zemlji. Vse to je vzrok, da mora imeti oreh sorazmerno mnogo hrane za na pot v življenje.

Odgovoriti moramo še na vprašanje, kako kaleča rastlina v semenu zbrano hrano izrablja.

Ko smo zadnjič obravnavali prehrano zelenih rastlin, smo rekli, da more rastlina uporabljati le v vodi raztopljeno in razredčeno hrano in to le, ako je na razpolago primerna toplina v zraku in v tleh.

Prav isti pogoji veljajo tudi za uporabo v semenu nakopičene hrane po kaleči rastlini. Dokler se nahaja seme na suhem shranjeno, ne bo začelo kaliti. Pa tudi v vodi ne, ako je mrzla, niti ne v mrzli zemlji. Tudi za te naravne ukrepe obstoje važni vzroki. Pomislimo, da večina semen dozori poleti in jeseni. Če bi torej seme kalilo

Scherl-Bilderdienst (Runge)

Blumen für den Wohnraum

Die Arbeitsmaid von heute packt nicht nur zu, wenn es etwas zu schaffen gibt, sondern sie hat auch Sinn für die Häuslichkeit. — Hier wird der Wohnraum mit Blumen geschmückt, um Behaglichkeit ins Heim zu zaubern

GOSPODARSKI DROBIŽ

× **Bolgarija dobi moderne sušilne naprave za tobak.** Bolgarsko kmetijsko ministrstvo je preskrbelo sredstva za postavitev in ureditev modernih sušilnic za sušenje tobaka. Zamišljenih je 13 naprav v Nevropkopu, 35 v Dubici in 4 v Elhovem.

× **Dobra žetev bombaža v Turčiji.** V Turčiji pričakujejo na področju egejskega morja kakih 25 do 35 tisoč ton bombaževga pridelka. To je znaten porast napram letu 1942., ko so pridelali samo 10 tisoč ton.

× **Svetovna produkcija kave nazaduje.** Po podatkih mednarodnega kmetijskega inštituta, je povprečno pridelovanje kave, ki je znašalo v letih 1934/35. do 1938/39. 23,57 milijonov centov, padlo v letih 1941/42. na 20,65 milijonov centov.

× **Tovarna bakrene galice, umetnih gnojil in žveplene kisline v Bolgariji.** Vodstvo državnega rudnika Pernik v Bolgariji namerava graditi tovarno, ki bo za domače potrebe izdelovala bakreno galico, umetna gnojila in žveplene kisline. Te izdelke so morali doslej večinoma uvažati.

× **Gostilniška in hotelska obrt Švice.** Švicarska gostilniška in hotelska obrt je bila že od nekdanj urejena za sprejem boljših gostov iz inozemstva. Vojna je sedaj skoraj popolnoma zavrla obiskovanje Švice ter s tem močno prizadelo gostilniško in hotelsko obrt ter vse panoge gospodarstva, ki so povezane s tujskim prometom. Pristojni krogi se bavijo z vprašanjem, kako naj bi se rešilo to krizo. Nekateri gospodarstveniki so mnenja, da je treba likvidirati način ureditve

kadarkoli, bi vse rastline skalile takoj, ko seme dozori in pade na tla. Toda v tem primeru bi na primer potlačil žito v snog, in bi pozebel fižol itd. Toda vprav, ker potrebuje žitno zrno mnogo vlage, lahko vzkoli šele jeseni, ja ker vzkali fižol šele ob primerni toplini zemlje, počaka fižolova zrna v tleh čez zimo in vzklije šele spomladi. (Zgodaj zrel fižol pa tudi jeseni že kali, če se zrna raztrosi po tleh, ker je pač še v tleh dovolj toplo.)

Če torej pride seme ob primerni toplini v dotiko z vlago, začne vlago vsrkavati v sebe, kar povzroči v njem spremembe, presnavljanje nakopičene hrane v druge oblike, istočasno pa se vzbudi tudi dotlejši speči kalček. Pod vplivom vode in toplote se spremenijo v zrnju škrob v sladkor. (Mimogrede omenjeno, izkoriščajo ta pojav v pivovarniški industriji ter v pražarnah žitne kave s tem, da pripravljajo iz žita, predvsem ječmena, ki ga puščajo na toplem in vlažnem prostoru kliti, takozvani »slad«.)

Razen vode in primerne toplote je za kaljenje semen potreben tudi dostop zraka. Kaleče sama namreč diha, prav tako kot vsaka druga živa stvar, bodisi človek, čival ali rastlina. Pač pa za kalitev semen ni potrebna svetloba, narobe — svetloba kalenje ovira, celo onemogoča. Tudi to je pameten ukrep narave, ki želi, da začne seme kaliti šele, ko je prišlo v zemljo, kjer vlada tema.

Pri spremembi hranilnih snovi v semenu, se razvija tudi toplota, kar nam bo tudi razumljivo, če pomislimo, da smo rekli v razgovoru o ustvarjanju ogljika iz zraka, da potrebujejo rastline v ta namen sončno svetlobo in toploto. Ker sta toplota in svetloba le dve obliki ene in iste sončne moči, rastlina torej s tem, da vsrkava svetlobo, vsrkava tudi silo ali energijo, ki jo sonce na zemljo izžareva. In ta sila ali energija, ki je v obliki hrane nakopičena v rastlinskem semenu in dremlje, se vzbudi in se sprošča, ko se hrana v rastlinskem semenu razkrajaja nazaj v prvotne oblike, predvsem v sladkor, ki ga kaleča rastlina največ uživa, raztopljenega v vodi.

Morda bo kdo spet godrnjal, češ: »Pa kaj se vse to mene, praktičnega kmetovalca, tiče!« — Le počasi, prijatelji! Če si bil z mislijo in razumom pri našem razgovoru, si se lahko marsikaj pončil. Predvsem, da je treba vsako seme sejati, ko je čas in da prezgodnja setev ne more prisiliti rastline, da bi kalila, če niso dani za kaljenje ugodni pogoji. Nadalje si lahko ugotovili, kako važno je, da daš semenu dovolj hrane s sejoj, to je, da seješ najbolj razvito, najbolj debelo pšenico in da ne sadiš drobnih krompirjevih rezin. Končno si lahko tudi spoznal, zakaj ne smeš spravljati semen pregloboko v tla, — ker onemogočiš zraku pristop, in zakaj ne preplitvo — ker je na površju zemlja navadno presuha.

tujskega prometa za sprejem posameznih imovitih gostov ter preiti na sprejemanje skupin letoviščarjev za nižje cene, ker bo to bodoči, po nemškem vzorč uvedeni način dopustov; medtem ko je ostane še vedno mnenja, da bo zaključek vojne spraval dotok tujih gostov zopet v nekdanji dobičkosni tisi

× **Bolgarija finančni načrti.** Bolgarija namerava v kratkem času izdati več finančnih ukrepov, ki naj spravijo bolgarske finance v jasen in miren razvoj. Kot posamezne ukrepe napovedujejo sledeče: 1. Dvig produkcije, posebno kmetijske, kar bi med drugim tvorilo podlago za zdravo in stabilno finančno gospodarstvo. 2. Obdavičenje narodnega dohodka na temeljiti in pravični podlagi, da pride na ta način država do tekočega denarja. 3. Vojne dobičke se mora močnejše obdavičiti. 4. Luksuzno blago se mora obdavičiti. 5. Boj zoper inflacijo se mora ojačiti. 6. Pospeševati se mora vlaganje prihrankov. 7. Izdati se morajo ukrepi, ki bodo omogočili ožje sodelovanje med gospodarsko in finančno politiko. Davčni dohodki so se, odkar traja vojna, zvišali za 300%. K temu je šteti še uspehe notranjega posojila, ki je doseglo nad deset milijard levov. Prav posebno se hoče obdavičiti vojne dobičke. Govori se o 99 odstotnem obdavičenju, ki se mora v kratkem uvesti.

× **Tovarne stroji v Bolgariji.** V zamisljivih imajo gradnjo dveh velikih podjetij, ki bosta predelovali samo domače surovine, ki jih v Bolgariji ne pramjkuje. Tovarni misli financirati država, kar bo domačo industrijo usnja popolnoma osamosvojilo. Doslej so strojila uvažali.

MALE VESTI

POZOR! Naročniki »Stajerskega Gospodarja«!
Ako naročnik spremeni svoje stanovanje ali svoj naslov, mora to pravočasno javiti svojemu poštnemu uradu, ki mu dostavlja naš list. Poročanja o takih spremembah na našo upravo so brezpredmetna. Kakor poštni uradi sprejemajo naročnike za naš list, tako sprejemajo tudi denar za naročnino. Pisanje na našo upravo po poštne čeke ni potrebno.

* **Führer-jeve čestitke poglavniku.** Führer je poglavniku Hrvatske, dr. Ante Paveliču, brzojavno čestital k njegovemu rojstnemu dnevu.

* **Nosilci odlikovanj Ritterkreuz kot predsedniki sodišč.** Führer je imenoval senatnega predsednika dr. Ernst Emmert-a višjim deželnim sodnim predsednikom v Nürnberg-u ter senatnega predsednika dr. Erich Lawall-a višjim sodnim predsednikom v Köln-u. Tako sta postala predsednika sodišča dva junaka, ki sta si v vojni priborila odlikovanje Ritterkreuz des Eisernen Kreuzes.

* **Smrt italijanskega generala Francisci-ja.** V najnovejših bojih na Siciliji je padel general fašistične milice Enrico Francisci, star 59 let. Francisci je bil poveljnik divizije črnih srajc »23. marec« ter se je udeležil bojev v Abesiniji, Španiji in na vzhodu.

* **Vojaki dobijo nove frontne čepice.** Vrhovno poveljstvo armade poroča, da se bo doseganje frontno čepice v sivi in črni barvi zamenjalo za novo enotno čepico, ki bo v kroju in izdelavi slična planinskim čepicam in bo imela senčnik.

* **Veliki admiral Dönitz je sprejel poveljnika italijanskega podmorniškega brodograja.** Te dni je sprejel vrhovni poveljnik nemške vojne mornarice Großadmiral Dönitz poveljnika italijanskega podmorniškega brodograja viceadmirala Legnanija, ki si je ogledal razna nemška podmorniška oporoka.

* **Gauamtsleiter in pooblaščenec za šolske zadeve pri šefu civilne uprave na Spodnjem Stajerskem, Oberregierungs- und Schulrat, Karl Urragg,** je obhajal petdesetletnico rojstva. Gauleiter je obhajal petdesetletnico rojstva. Gauleiter je zaslužnemu šolniku in nacionalsocialistu osebno čestital ter izročil prve zvezke knjig, ki so izšli kot Rosegger-jeva jubilejna izdaja.

* **500 oseb odlikovanih.** V Essen-u je bilo odlikovanih 500 oseb, ki so se uveljavile pri obrambi napadov iz zraka in pri reševanju ljudi in blaga. Med odlikovanci se nahaja razen poklicnih in prostovoljnih reševalcev tudi lepo število mladine iz vrst Hitler-Jugend in BDM-deklet ter precejšnje število žen.

* **Kmetice v zdraviliščih.** Führer-jeva pisarna je omogočila, da je večje število kmetic, ki trpijo na revmatizmu, lahko odšlo na zdravljenje v znana jugovzhodna zdravilišča. Za brezplačno vodstvo kmetij in gospodinjstev je preskrbljeno.

PK-Kriegsbericht Laßberg (Sch)

Mit der »Tapferkeitsauszeichnung für Ostvölker« belohnt

Dieser ehemalige Kriegsgefangene ist seit August 1941 als Hilfswilliger bei der deutschen Wehrmacht geblieben. Zusammen mit zwei anderen Hilfswilligen rettete er zwei deutsche Unteroffiziere aus einem Haus, das bei einem sowjetischen Bombenangriff durch Volltreffer zerstört wurde

* **Hrabro obnašanje Spodnještajerca pred sovražnikom.** Grenadier Franz Frischek iz Oberdorf-a, Kreis Cilli, je bil za hrabrost, ki jo je pokazal na fronti, odlikovan z odlikovanjem Eisernes Kreuz II. Klasse. Hkrati je bil imenovan Gefreiter-je.

* **Junaška smrt za domovino.** Na vzhodni fronti je padel junaka smrti za Führer-ja in narod Gefreiter Emmerich Ubleis iz Marburg-a.

* **Smrtna kosa.** V Marburg-u so umrli: 50letni posestnik Vinzenz Schwarz iz Großtal-a pri Rann-u,

65letni viničar Anton Schneideritsch iz Luttenberg-a in 32letni Oberkontrollor Gottfried Tschal iz Marburg-a. V Hohenegg-u je umrl upokojeni Gendarmeriewachtmeister Franz Koziper, star 80 let.

* **V visoki starosti 80 let** je v Marburg-Brunndorf-u preminula gospa Rosa Muletz rojena Prösl, posestnica in vdova po pekovskem mojstru.

* **Otroke je treba vedno čuvati.** V Cörmik-u (Anhalt) se je skupina malih otrok igrala v neki jami za kopanje peska. Pri tem se je zrušilo več kubičnih metrov peska ter pokopalo triletnega otroka, ki se je v pesku zadušil.

* **Počastitev junaka.** V Erlachstein-u so minulo nedeljo počastili na vzhodni fronti padlega tovariša Heinrich-a Stuka. Ortsgruppenführer je v gaju junakov položil lep venec na napisno tablo pokojnika. Proslave so se udeležili Wehrmannschaft, gasilstvo, Technische Nothilfe in odredi mladinske organizacije Deutsche Jugend. Domača skupina pevcev in pevci Reichsarbeitsdienst-a so zapeli prigodne pesmi.

* **Zaključek šolskega leta v Rohitsch-u.** Filmska predstava je zaključila šolsko leto mladine v Rohitsch-u in Donatberg-u. Mladina je imela pri-tem veliko veselje. Film je prikazoval delo oborožene sile in Reichsarbeitsdienst-a.

* **Ura sviranja v Luttenberg-u.** Dne 7. julija je imel Luttenberg glasbeni nastop najmlajših, ki je poslušalce prijetno iznenadil. Glasbena šola je v enem letu premostila vse težave. Razveseljiv je bil nastop z gostli in pianinom. Dobro znanje so pokazali tudi harmonikarji, posebno v posameznih nastopih.

* **1200 učencev v poklicni šoli v Cilli-ju.** Splošna poklicna šola v Cilli-ju je zaključila šolsko leto 1942/43. Spričevala so razdelili ob skromni proslavi. Zavod, ki ima tri oddelke, obrtnega, hišno-gospodinjškega in trgovskega, je obiskavalo 1200 učencev, ki so bili razdeljeni v 45 razredih.

* **Pravična razdelitev kmetijskih pridelkov.** Vojne razmere zahtevajo, da se vse njivske in vrtno pridelke pravično razdeli ter zajame med prebivalstvo. Na noben način se ne more trpeti, da bi se nekateri z gotovimi pridelki založili dodatno ter na ta način škodovali skupni prehrani ljudstva. Zato velja danes za vsakega pridelovalca, kar mu na njegovi grudi zraste, da stavi vse to splošnosti na razpolago. Vsaka kapljica mleka, ki se odda, služi izboljšanju preskrbe masti. Vsako jajce in vsak sadež se mora oddati, kakor je predpisano. Pridelovalci se morajo pri tem držati strogo vseh predpisov in navodil. Saj se jim lahko zgodi, da izgubijo sicer celo pravice do samoskrbe. Samo na ta način bo mogoče z sadjem preskrbeti prebivalstvo in oboroženo silo. Sveže

Dr. F. J. Lukas:

Ausschneiden! Izrezati!

Deutsch für Erwachsene methodisch und praktisch

(Nemščina za odrasle metodično in praktično.)

28. Stunde.

Mitvergangenheit der leidenden Form.

Trpni čas preteklega časa.

Ich wurde gelobt — hvalili so me (hvaljen sem bil itd.)

du wurdest gelobt — hvalili so te

er wurde gelobt — hvalili so ga

wir wurden gelobt — hvalili so nas

ihr wurdet gelobt — hvalili so vas

sie wurden gelobt — hvalili so jih

Übungssätze: 1. Warum sind Sie am Montag nicht gekommen? Ich wurde leider krank und mußte mich zu Bett legen. 2. Wir wurden gestern ganz naß, weil wir keinen Schirm hatten. 3. Warum wurde die Post gestern nicht zugestellt? Es war doch Neujahrstag, da wird sie nie zugestellt. 4. Auch in diesem Monate wurden viele Tausende feindlicher Offiziere und Soldaten gefangen. 5. Das Feuer wurde mit Hilfe der modernen Löscheräte in 20 Minuten gelöscht. 6. Gestern im Zirkus wurde meinem Freund die Uhr gestohlen. 7. Der Spion wurde nach einem kurzen Prozeß erschossen. 8. Wo wurden Sie operiert? Im Gaukrankenhaus in Marburg. 9. Warum wurden Sie nicht verurteilt? Ich glaube, man hat auf mich vergessen.

Unregelmäßige Zeitwörter.

Nadaljnji nepravilni glagoli.

Nennform	2. Pers. Gegenwart
Nedoločnik	2. oseba edn. sed. časa
brechen	brichst
befehlen	befiehst

helfen	hilfst
nehmen	nimmst
sprechen	sprichst
stechen	stichst
stehlen	stiehst
sterben	stirbst
verderben	verdirbst
werfen	wirfst
treffen	triffst
beginnen	beginnst
gewinnen	gewinnst
schwimmen	schwimmst
kommen	kommst

Mitvergangenheit Mittelwort der Vergangenheit
pretekli čas del preteklega časa

brach	gebrochen
befahl	befohlen
-half	geholfen
-nahm	genommen
sprach	gesprochen
stach	gestochen
stahl	gestohlen
starb	gestorben
verdarb	verdorben
warf	geworfen
traf	getroffen
begann	begonnen
gewann	gewonnen
schwamm	geschwommen
kam	gekommen

Übungssätze: 1. Er brach das eisige Schweigen. 2. Der Offizier befiehlt den Soldaten. 3. Der Kompanieführer befahl den Angriff. 4. Ich habe Sie nur darum gebeten, ich habe Ihnen nichts befohlen. 5. Karl hilft seinem Bruder bei den Aufgaben. 6. Das Amt Volkswohlfahrt half sofort den Rückwanderern. 7. Ich war ganz allein und niemand hat mir geholfen. 8. Jeder nimmt sich, soviel er braucht. 9. Wir hatten es eilig und nahmen noch den Nachtschnellzug. 10. Ich habe mir die Freiheit genommen, ihm die Wahrheit zu sagen. 11. Mit wem sprichst er? Mit seinem Freunde Michel. 12. Der gute Mann sprach sehr viel, tat aber wenig. 13. Ich kenne sie nur von Sehen aus, aber ich habe noch nie ein Wort mit ihr gesprochen. 14. Au, warum stichst du mich mit der Nadel? 15. Die Gelsen stachen mich am ganzen Körper. 16. Der Meuchelmörder hat ihm das Messer in den Rücken gestochen. 17. Ein Sprichwort sagt: Wer lügt, der stiehlt. 18. Man stahl ihm in dieser Nacht seinen ganzen Besitz. 19. Diesem armen Kerl wurde die Uhr und die Geldtasche gestohlen. 19. Hilfe, er stirbt. 20. Leider, mein Mann starb sehr früh. 21. Die Eheleute Max und Anna Friedlich sind am 30. Juni an Schwammvergiftung gestorben. 22. In der Sonne verderben die Lebensmittel schnell. 23. Dieser Brief verdarb mir die Laune. 24. Durch die lange Lagerung sind die Konserven leider verdorben. 25. Er warf den Schneeball an das Fenster. 26. Warum wirfst du das Papier auf den Boden? Das ist doch verboten. 27. Er kann schießen, so oft er will, er trifft nie. 28. Diese Nachricht traf ihn direkt ins Herz. 29. Ich kam schon um zwei Uhr, aber ich habe ihn leider nicht mehr getroffen. 30. Wann wirst du endlich zu arbeiten beginnen? 31. Die Vorstellung begann um 18 Uhr und dauert bis 20 Uhr. 32. Hat der Unterricht schon begonnen? Ja, seit fünf Minuten.

sadje ni namenjeno za uživanje v svežem stanju, temveč bolj za izdelavo marmelade. Razume se, da se morajo tudi potrošniki držati reda in discipline. Tudi oni se morajo zavedati, kam sliše sadje. Direkten nakup pri pridelovalcu tudi njemu ni dovoljen. Pravično in redno preskrbo z vsem, kar ljudstvo potrebuje za preživljanje, urejujejo oblasti z kartami in razglasi za posebne dodelitve.

*** Vojni poškodovanci v kmetijstvu.** Naša država se z navseti in dejanji trudi olajšati in omogočiti ranjenecem povratek v civilne poklice. Posebno skrb posveča kmetovalcem, da bi se vrnili zopet v svoj prvotni poklic. To se vrši s šolanjem in pripravljajem za vse vrste mnogostranskega kmetijskega dela. V kolikor ne pridejo v poštev za ročna dela, se potrebujejo tudi inspektorji, knjigovodje, upravitelji, preizkuševalci mleka itd. Cilj, ki se na ta način zasleduje, ni samo preskrba vojnih poškodovancev, temveč tudi pridobivanje kmetov, ki se jim bo lahko izročilo samostojna posestva Tisti, ki so se naučili s protzami delati in upravljati kmetije, brez nadaljnega lahko dobijo v novih Gau-ih na vzhodu zemljišča, kjer lahko postanejo samostojni kmetovalci.

*** Vzorno negovanje sadnega drevja na Spodnjem Štajerskem.** V Landkreis-u Cilli stoji 1.221.700 dreves sadnega drevja. Kreisernährungsamt in Landrat sta kljub vojnim težavam zadovoljivo rešila zadevo negovanja sadnega drevja. Tako so na primer odstranili 19.598 drevesnih invalidov, očistili in obrezali 303.459 dreves, obrzgalali 230.068 dreves, pognojili 42.907 drevesom, na novo nasačili pa 9.670 dreves Razen tega so ustanovili 34 vrtnarskih društev s 6.618 člani, ki so se na lastnih in sosednjih sadonosnikih z delom dobro obnesli.

*** Dorfmaschinengemeinschaften v Kreis-u Pettau.** Kreisführer in Landrat Fritz Bauer je v Polstrau-u otvoril največjo kmetijsko strojno skupnost na Spodnjem Štajerskem V kratkem bodo otvorili še nekaj takih skupnosti, nakar jih bo Kreis Pettau imel 15 Pri tej priložnosti sta govorila Landrat Fritz Bauer in Kreisbauernführer Strasschill. Prvi se je zahvalil vsem, ki so doprinesli, da se je v tako kratkem času uredilo napravo, ki bo kmetovalcem olajševala in izboljševala delo. Strasschill je pa primerjal negativno gospodarjenje bivšega režima, ki v dolgih mirnih letih ni ničesar podvzel za kmeta, s sedanjo nacionalsocialistično upravo, ki kljub vojni in vojnim težavam omogoča nakup kmetijskih strojev.

*** Otročje veselice in vaški večeri.** Dvanajst voditeljic otroških skupin (Kindergruppenleiterin) je prišlo na Spodnjo Štajersko, kjer bodo po raznih Ortsgruppah priredile otročje veselice s petjem

in igrami. Pri tem tudi ne bo manjkalo lutkovnih iger. K prireditvam bodo povabili tudi starše. Voditeljice otrok so prišle iz Gau-a Steiermark ter iz Wien-a, München-Oberbayern-a, Salzburg-a in Kärnten-a.

*** Smrtna kosa.** V Lendorf-u pri Cilli-ju je umrl Ignaz Mutetz, star 73 let Z njim lega v grob eden starih, dobrih in naprednih gospodarjev, ki se je v življenju odlikoval s poštenostjo in dobrotljivostjo.

*** Junaška smrt Spodnještajerca.** V krvavih obrambnih bojih na vzhodni fronti je padel junaške smrti za Führer-ja, Grenadier Alois Wukan, posestniški sin iz Woritschau pri Bad Radein-u. Po dopisu njegovega Kompanieführer-ja, je bil dober vojak in tovariš, ki je do zadnjega vršil svojo dolžnost.

*** Reichsleiter Hierl — 50 let vojak.** Dne 14. julija je Reichsleiter Hierl obhajal petdesetletnico, odkar je postal vojak. Kot aktivni oficir se je odlikoval v prvi svetovni vojni. Po prevratu je organiziral kot major oddelek prostovoljcev, s katerim je spartakistom odvzel mesto Augsburg. Pozneje se je z besedo in peresom boril proti diktatu mirovne konference. Sledil je njegov vstop v gibanje Adolf Hitler-ja, kjer je postal vodja Reichsarbeitsdienst-a ali Reichsarbeitsführer. Njegovi odredi so danes v vojni vpostavi preizkušeni, kakor je preizkušena nacionalsocialistična vzgoja mladine v Reichsarbeitsdienst-u.

*** Zamenjalnice ovratnikov.** V nekaterih mestih Reich-a so si že pred leti uredili zamenjalnice moških ovratnikov, ki so se obnesle. Moški, ki imajo razne ovratnike, ki ne odgovarjajo več po velikosti, si na ta način iste lahko zamenjajo za odgovarjajoče ovratnike. Pri tem pridejo v poštev seveda samo ovratniki, ki še odgovarjajo današnji noši.

*** Prepoved fotografiranja zrahljana.** Marca meseca izdana prepoved fotografiranja se je obnesla kljub zrahljanju, ki je omogočilo radi vzdrževanja zvez med fronto in domovino zopetno slikanje. Sedaj bo prišlo do poskusa, da se ukine prepoved nepoklicnega slikanja, računajoč pri tem na disciplino potrošnikov fotografskega materijala, ki se mora prilagoditi vojnim razmeram.

*** Nadoknada plač vajencem in naučnikom.** Generalni pooblaščenec za delovno vpostavo je k zadevi nadoknadenja plač vajencem in naučnikom, ki jo izgubijo pri zračnih napadih itd. zavzel stališče, da iste ne stojijo v delovnem razmerju, ker se učijo in vzgojujejo, temveč v vzgojnem razmerju. Kljub temu je pooblaščenec mnenja, da se predloge vajencev in naučnikov za vzgojno pripomoč vzame v pretres, kadar gre za odškodnino pri zračnih napadih tako kakor pri delavcih.

*** Dostavljanje pošte poškodovancem po zračnih napadih.** Nemška pošta se trudi, da tudi po terorških napadih dostavlja pošto prebivalcem, ki so vsled istih trpeli. Uradi, ki skrbijo za te ljudi, dobivajo tiskovine, na katerih predlagajo, kako in kaj se naj zgodi s pošto Pošiljke, ki so naslovljene na stranke poškodovanih hiš in se ne morejo takoj v redu izročiti, se ne pošiljajo nazaj, temveč se vršijo poizvedovanja. To velja tudi za brzjavne. Ko je naslov najden, se vsa pošta odpremi takoj na naslov Povzetne pristojbine se za take pošiljkatve ne pobirajo. Preseljenci krajev, ki so poškodovani po bombah, morajo svoje nove naslove takoj naznaniti bivšim pristojnim poštam, da se vse to delo olajša.

*** Nezgode.** Pri Leonhard-u je udaril konj 43-letnega hlapca Franz-a Westak-a s kopitom ter ga na nogi težko ranil — V Bad Radein-u je vdo-va po notarju, Maria Borovski iz Marburg-a, padla na stopnicah ter si težko poškodovala roko v laktu.

*** Ječo za poskus prisleparjenja dopusta.** Kazenska določila predvidevajo kazni tudi za laž, če se je nekdo z isto okoristol ter s tem škodoval drugemu. To je na lastni koži občutila neka žena — tu gre za posamezen primer — ker je svojemu sinu brzjavila k vojakom, da umira njegov oče. Oče je takrat res bil nekoliko bolan, toda trditve v brzjavu so bile pretirane. Zeno so oblasti radi tega pozvale na odgovornost ter ji prisodile mesec dni ječe.

*** Delovna seja Kreis-a Marburg-Stadt.** Vodstvo Kreis-a Marburg-Stadt je imelo sestanek, na katerem je govoril Kreisschulungsleiter Rachle o nemški drži Führungsamtsleiter Lackner je poročal o delovanju Kreis-a v zadnjem polletju ter o navodilih za prihodne tedne. Ortsgruppe so dobila načrte za prireditve dnevo Ortsgrupp, ki se bodo vršile v sedmih Ortsgruppah ob izročitvi zastav.

*** Kmečki dan v Großsonntag-u.** V Großsonntag-u so imeli nedavno na zborovalnem prostoru pred šolo veliko zborovanje kmetov. Glavno poročilo je podal Kreisbauernführer Strasschill o dolžnostih in nalogah kmetov v vojni ter naglasil, da je vse te dolžnosti posebno danes, ko ted spodnještajerski fantje in možje stojijo na frontah, izvrševati vestno in natančno. Omenil je tudi ustanovitve vaških strojnih družin, ki bodo pomagale dvigniti kmečko produkcijo. Govoril je tudi Ortsgruppenführer ter poročal kmete na sedelovanje za bodočnost nas vseh. Popoldan je bila vaška veselica v Scheffenberg-u, kjer so dekleta Reichsarbeitsdienst-a s svojim petjem skrbela za veselo razpoloženje Manjkalo pa tudi ni igar in plesa. Višek je dosegla gledališka igra, ki je nad vse ugajala.

33. Du spielst immer in der Lotterie und du gewinnst nie. Ich habe eben kein Glück. 34. Dieser Glückspilz gewann bei der letzten Ziehung der Reichs-Lotterie 300.000 RM. 35. Hast du beim Pferderennen gewonnen? Ich konnte nicht gewinnen, ich hatte auf kein Pferd gesetzt. 36. Ich schwimme am liebsten auf dem Rücken. 37. Er schwamm von einem Ufer zum anderen ohne Unterbrechung. 38. Es war schon Mitternacht vorbei und der Zug kam nicht. Endlich um 1 Uhr ist er gekommen.

Aufgabe.

- I.** Setzen Sie in die Mitvergangenheit: Postavi glagol v pretekli čas: (Beispiel: Es beginnt zu dämmern — es begann zu dämmern).
1. Der Unteroffizier befiehlt seiner Abteilung Fliegerdeckung. 2. Das viele Geld hilft ihm nichts. 3. Ich nehme ihn beim Wort 4. Er spricht nicht gerne über diese Dinge. 5. Es ist heiß, die Sonne sticht vom Himmel. 6. Der Kerl stiehlt wie ein Rabe. 7. Sie stirbt zu jung. 8. Dieses Buch verdirbt die guten Sitten. 9. Dieser ungeschickte Mensch wirft alles um. 10. Sein Schreiben betrifft mich gar nicht. 11. Es beginnt die Zeit des Wintersportes. 12. Wer wagt, der gewinnt. 13. Schwimmt er gut? 14. Die Gefangenen kommen in große Lager. 15. Er kommt in jede Versammlung.
- II.** Setzen Sie in die zusammengesetzte Vergangenheit: Postavi v sestavljeni pretekli čas: (Beispiel: Ich nehme ihn beim Wort — Ich habe ihn beim Wort genommen).
1. Ich befehle ihnen gar nichts. 2. Das Amt Volkswohlfahrt hilft immer gerne. 3. Warum nehmen Sie meine Worte nicht ernst? 4. Sie versprechen zu viel. 5. Ich beginne jeden Tag

um 8 Uhr mit meiner Arbeit. 6. Jeder, der wagt, gewinnt. 7. Er kommt immer 10 Minuten vor der Abfahrtszeit des Zuges zum Bahnhof.
III. Wandeln Sie folgenden Satz in der Gegenwart ab: Ich will singen, aber ich kann nicht, weil ich Halsweh habe. Du willst singen.
IV. Mache folgende Übung durch alle Personen: Der Betriebsführer lobt mich, ich werde vom Betriebsführer gelobt. Der Betriebsführer lobt dich.

Wörter.

- Abfahrtszeit (w) — odhodni čas
Abteilung (w) — oddelek, razdelitev
Alltagsgespräch (s) — vsakdanji pogovor
Anfänger (m) — začetek
befehlen (befiehlt, befahl, befohlen) — zapovedati (zapoveš, zapovedal, -a, -o, sem, je)
beginnen (begann, begonnen) — začeti (začel, -a, -o sem, je)
Bekanntschaft (w) — znanstvo; B. machen — seznaniti se
Besitz (m) — posest, posestvo
besprechen (etwas) — govoriti (o čem)
betreffen — tikati se; zadeti
brechen (du brichst, brach gebrochen) — lomiti (lomiš, lomil, -a, -o, sem, je)
dämmern (um etwas) — za to dämmern — mračiti se
Ding (s) — stvar
Eheleute (w) — zakonci
Ehrenwort (s) — častna beseda
eilig — hiter -a, -o
eisig — leden, -a, -o
erschließen (erschloß, erschossen) — ustreliti (ustrelil, ustrelil, -a, -o, sem, je)

- fangen (du fängst, fing, gefangen) — ujeti (ujel, meš, ujel, -a, -o, sem, je)
feindlich — sovražni, -a, -o
Fliegerdeckung (w) — protiletalsko zaklonišče
Flüstern — šepetati
früh — zgodaj, heute früh — davi
gar nicht — sploh ne
gar nichts — prav nič
Gaukrankenhaus (s) — pokrajinska bolnišnica
Gefangene (m u. w) — ujetnik, ujetnica
gelegentlich — o priliki
gestatten — dovoliti
gewinnen (gewann, gewonnen) — pridobiti (pridobil, -a, -o, sem, je)
Glückspilz (m) — srečni človek
Halsweh (s) — bolečina v grlu
Hilfe (w) — pomoč
helfen (du hilfst, half, geholfen) — pomagati (pomagal, pomagal, -a, -o)
jederzeit — vselej
kennenlernen — spoznati
kommen (kam, gekommen) — priti (prišel, -a, -o, sem, je)
Kompanieführer (m) — vodja stotnije
Lage (die politische) (w) — položaj (politični)
Lagerung (w) — polaganje
Laune (w) — volja, samovolja
Lebensmittel (s) — živilo
loben — hvaliti
Löschgerät (s) — gasilno orodje
Meuchelmörder (m) — zavrtni morilec
Mitternacht (w) — polnoč
möglich — mogoče
nehmen (nimst, nahm, genommen) — vzeti (vzemem, vzel, -a, -o, sem, je)
Neujahrstag (m) — Novo leto
operieren — operirati
Pferderennen (s) — konjska dirka

VINOGRADNIŠKI IN SADJARSKI KOTIČEK

Navadna določitev kvalitete zorečega grozdja

Na velikem vinogradniškem posestvu Aleksandra Adamoviča v Kamenici (Srem) se je nahajal pred prvo svetovno vojno brčkone največji sortinent vinskih trt v Evropi. Iz vseh dežel sveta so bile tu vinske trte vseh možnih sort skrbno posejane. Tvorile so nekak »arhiv« in bile so v vinogradu, kakor tudi v katalogu zaznamovane po sorti in številki.

V prvi svetovni vojni so vsled strelskih jarkov, strateških cest in žičnih ovir uničili in imenovanem posestvu več kot tisoč trsnih sort. Ko sem sprejel leta 1926 službo upravitelja, sem našel še kakih 400 sort. Vsled zanemarjanja v letih vojne in pozneje vsled slabega oskrbovanja, pa je degenerirala marsikatera parcela, tako, da smo jih morali zaporedoma izkrciti. Vsekakor pa sem hotel še rešiti, kar se je rešiti dalo, zato sem po načelu selekcije označil kvalitativno izborne sorte. Na drugi strani sem hotel ugotoviti proces zorenja posameznih sort na približno 400 parcelah radi dispozicije časa trgatve, da bi tako dosegel po možnosti visoko in enakomerno kvaliteto vina.

Ko sem izjavil svojemu šefu, da nameravam izvesti to ugotovitev, je dejal ozlovoljeno, da mu bom na ta način pokvaril mnogo grozdja, ne oziraje se na čas in zamudno delo ter vprašanje odškodnine. Odgovoril sem mu, da ne potrebujem celih grozdov, temveč samo eno do dve jagodi, tudi ne posebnih delavcev, ker gre le za sprehod po vinogradu. Moj šef kot star akademsko nabražen vinoradnik, je nato odgovoril: »To sem pa zelo radoveden!«

Bilo je začetkom septembra 1926. Nekega večera sem v literski steklenici priredil precej koncentrirano raztopino kuhinjske soli. S pomočjo klosterneburške tehtnice sem graduiral v merilnem cilindru z dodatkom vode prvo raztopino na 14, drugo na 16 in tretjo na 18% sladkornih sto-

pinj. Tako sem imel tri različno goste raztopine v nadaljnjih treh steklenicah poleg že omenjene koncentrirane raztopine. Zaradi enostavnejšega graduiranja grozdnih jagod, sem vzel tri takozvane kozarce za preizkušnjo mleka, torej eproвете s približno 140 kubičnih centimetrov vsebine in približno 25 do 30 milimetrov cilindrskega premera ter sem jih etiketiral s 14,16 in 18% sladkorja.

Naslednjega dne sem spremljal svojega šefa na inspekciji skozi vinogradniške parcele. Omenjene tri čaše, napolnjene z graduirano raztopino kuhinjske soli, sem imel v žepu.

Ko sva prišla do prve rano zoreče parcelle, sem dejal, da bova takoj določila kvalitativno stopinjo zrelosti. Pristopil sem k enemu izmed trsov, ki je bil srednje obložen. Na severni strani trsa sem odtrgal srednje veliko jagodo, in sicer s severne strani grozda. Nato sem vzel iz žepa prvo eproveto s 14% raztopine kuhinjske soli ter spustil jagodo vanjo. Jagoda se je v raztopini pogreznila do tal. To jagodo sem vzel nato s pinceto zopet ven ter jo vrgel v drugo eproveto s 16% sladkorja in glej: jagoda se ni potopila, plavala je na površini. Logičen zaključek je pokazal, da je bila določena zorična kvaliteta s 15% sladkorja. Nato sem poiskal bolj dozorelo jagodo s sprednje ali sončne strani trsa oziroma grozda ter jo vrgel v merilni cilindri št. 2 s 16%no raztopino. Ta jagoda je plavala slučajno v vsaki višini. Niti se ni potopila in niti ni splavala na površino. Imela je torej absolutno ravnotežje s 16%no raztopino.

Po tej metodi sem preizkušal naprej od parcele do parcele. Pri tem sem zadel na sorte, čijih jagode so že prekoračile težino 18% sladkorja, tako, da sem pri prihodnjem preizkuševalnem sprehodu imel pri sebi že 16,18 in 20%no raztopino. Tako sem en sam popoldan igrate preizkusil nad 100 sort brez instrumentov in brez prešanja grozdov.

Sedaj pa prihaja iznenadenje. Prihodnji teden je prišla na omenjeno vinogradniško posestvo državna preizkuševalna komisija za statistično ugotovitev sladkornih stopinj in za izdajo dovoljenja za trgatve. Komisar je izbral v vinogradu grozde, ki so jih sprešali in filtrirali. Pri portugalki je

ugotovil 20% sladkorja. Po moji metodi sem ugotovil 18% sladkorja. Dan pozneje je bil trgatveni rezultat izpod preše netto 18% sladkorja po klosterneburški tehtnici. Še se tedaj mi je verjel moj šef in priznal, da mnenja stajerskih strokovnjakov le drži.

Svojo metodo sem povzročil mali preobrat v trgatveni praksi takratnih dni, obenem pa sem določil nove dispozicije termina trgatve in tudi trgatvenih kombinacij. Uspeh je bil viden na vsaj črti. Moj šef še ni imel nikdar poprej tako harmoničnih in visoko kvalitativnih vin v svoji kleti.

Na osnovi moje metode se je lahko pri posameznih sortah natančno zasledovalo dnevni prirast sladkorja. Bile so pa tudi sorte, ki niso kazovale nikakega prirasta sladkorja, pač pa dnevno ginevanje kvantuma in kisline.

Kaj je harmonično vino in kako ugotovim to pred trgatvijo? Vzemimo na pr. sledeči slučaj: Portugalka ali žlahtnina je dosegla 18% sladkorja in njena kislina je padla že na 6‰ (3:1); to daje že lahko pitno harmonično vino. Ako pa ima 18% sladkorja in 9‰ (9:1) kisline, ni tu nikake harmonije. Ako tedaj dopušča vreme ob trgatvi in še narašča sladkor, čakamo po možnosti tako dolgo, dokler ne dobimo 21% sladkorja in 7‰ kisline, torej zopet razmerje 3:1.

Visoko kvalitativna vina imajo število razmerja 4:1, kakor na primer rulandec, traminec, silvanec, burgundec = 24% sladkorja, 6‰ kisline. Odrabno grozdje daje 28% sladkorja, 7‰ kisline.

V mokrotni jeseni se izravnavajo harmonijo z umetnim dodatkom sladkorja. Kdor pa prekorači to številčno razmerje in ne zna ukrotiti absolutnega vrenja, bo dobil kljub sladkanju neharmonična vina, kakor je bil to slučaj leta 1941. v marsikateri praksi. Z namišljenim okusom je vsekakor težak dvoboj, kajti mnogo ljudi je mnenja, da je dobro, ako je vino sladko. Pravi vinski strokovnjak bo tak pridelek vedno diskvalificiral in obsodil.

Pripomba: Z opisano metodo se lahko ugotovi tudi specifično težo krompirja, žita in vseh drugih poljskih in vrtnih pridelkov. Specifična teža je namreč dragoceno merilo kvalitete, med drugim tudi pri sadju. Pri tistih sadnih sortah, ki so težje kot voda (n. pr. jabolka) se poslužimo alkohola. Tako ugotovimo specifično lahko in težko kanadko. Prva bo gnila hitreje, dočim težja na gnije in se drži mnogo dalje. Tako se lahko kvalificira trpežnost sadja tudi v okviru ene in iste sorte.

F. R.

PK-Kriegsbericht Knödler (PBZ — Sch)

Freiwillige für die Kosaken-Regimenter

Überall in den besetzten Ostgebieten melden sich zahlreiche Freiwillige aus der Bevölkerung, um im Rahmen der landeseigenen Verbände gemeinsam gegen den Bolschewismus zu kämpfen. Hier ist, wie unser Bild zeigt, das ganze Dorf auf den Beinen, um seine Freiwilligen zu verabschieden.

Zatemnitev od 22. do 4. ure

PK-Kriegsbericht Knödler (Sch)

Neue Schleppertypen für die Ostfront

Die Industrie der Heimat hat, gestützt auf die bisherigen Erfahrungen, ihre Produktion den Erfordernissen der Sowjetstraßen angepaßt. Dieser neugeschaffene »Ostschlepper«, wie ihn unsere Soldaten nennen, zeichnet sich durch große Bodenfreiheit aus. Schlamm und Morast können ihm nichts anhaben.

TO IN ONO

Gobe in gobarji

Seda je čas nabiranja gob, zato hočemo malce pokramljati o gobah in gobarjih. Kakor znano, so gobarji, ki jim je nabiranje nekeka strast, slično kakor lov ali ribolov. Že po prvem jutranjem svitu jih vidimo hoditi po naših gozdovih tako-rekoč z izbuljenimi očmi. Pri tem je zanimivo, kako hitro rastejo gobe. Zgodilo se je že nešteto-krat, da je gobar zaznamoval male gobice pod listjem, upajoč, da mu bo le uspelo ugotoviti rast gob. Toda žal, taki poskusi so ostali brez uspeha. Skrbno je zakril gobar gobice z listjem. Ko je prihodnje jutro gobice odkril, so bile prav take kakor prejšnji dan. In že zopet novo vprašanje: zakaj neki gobe niso rastle dalje, zakaj so zrasle? Taki pojavi so zbudili med ljudmi vra-že: da goba neha rasti, če jo pogleda človeško oko. Nastane pa tudi vprašanje: zakaj rastejo ne-katere gobe izredno velike, dočim doseže večina gob le srednjo velikost? Ali je to odvisno od tal, kjer goba dobiva hrano, ali pa od prekratkega, za razvoj ugodnega vremena? Znano je tudi, da nima vsak človek oči za gobe. Pravi gobar najde ko-čaro gob tam kjer so iskali drugi gobarji in na-šli morda le dve ali tri gobe. Ljudje na deželi se šalijo, da je pravi gobar tisti, ki najde gobe tam, kjer jih za druge ni. Gobarji so zelo nezaupljivi in navihani. Nihče noče izdati krajev kjer jih je dobil, niti najboljšim prijateljem ne. Med go-barji je prav taka zavist, kakor med lovci. Če je prostor splošno znan, preobrne gobar nekaj stru-penih ali slabih gob, ali pa razreže slabo gobo ob polj zato, da bi odvrnil druge gobarje, češ, ta okolica je itak že preiskana in so gobe že po-brane.

Več gob kakor ljudje, použijejo živali in sicer vse, od ličinke hroščka, ki ga komaj vidiš, do za-ših največjih gozdskih prebivalcev. Vse, prav vse gre za gobami za ličinko, ki je bila zaležena v gobo, prileze na gobo polž. Gobe obgloda miš-ka. Veverica odrta gobico in smukne ž njo na de-bo. Na drevesu natakne gobico na vejico. Tako natakne gobice so posuše in so veverici za hrano v slabih časih. Gobe je tudi zajec in brččas tudi lisica in kuna, ki se jeseni največ hranita z gozdnimi sadeži. Jazbecu in medvedu gobe po-sebno dobro teknejo. O srnjadi je znano, da pre-brska listje za gobami in si poišče celo take vrste, ki rastejo le v zemlji. Divji in domači prašiči posebno radi rižejo za gobami. O gamzih pripo-vedujejo planinski lovci, da gredo jeseni »gobate«. S tem menijo, da se s pečevja preselijo v gozdo-ve cele črede zato, da uživajo gobe. Divjad uživa razne vrste gob, toda kakor se vidi po obgrizenih ostenkih, so ji najljubši debelostebli jurčki. Da bi pa ptice jedle gobe, menda ni znano. Kokoši in raze jih nočejo in brččas tudi druge ptice ne.

* Zaključek šolskega leta na učnem zavodu Wirtschaftsschule Cilli. Dne 8. julija so se zbrali učenci državne gospodarske šole v Cilli-ju v svrhu sprejema spričeval. V okviru skromne pro-slave je pri tem sledil odpust kakih 30 mladih trgovcev, ki so zaključili šolanje v drugem raz-redu. Ravnatelj zavoda je pri tem s srčnimi be-sedami spregovoril absolventom z željo, da bi jim pouk, ki so ga bili deležni, v življenju koristil.

* Dekleta pomagajo pri žetvi. Tudi letos pri-šljajo dekleta BDM-Führerinnen na Spodnjo Sta-jersko, da pomagajo našim kmetom pri spravljanju žetve. Vsi Kreis-i bodo deležni te pomoči. Nekaj jih pride iz Wien-a, največ pa iz Graz-a in okolice. Sto učenk učiteljske šole v Marburg-u bodo tudi pomagale pri sporežnjaškem žetvi.

Prve skupine so prišle že 12. julija, nadaljnje sledijo okrog 19. Dekleta ostanejo vpostavljena do 2. in 9. avgusta.

* Sestanek voditeljev Kreis-a Rann. V Rann-u so imeli službeno sejo vsi voditelji uradov Kreis-führung. Sejo je otvoril Kreisführer Swoboda, kakor so poročali razni voditelji posameznih uradov. Zaključni govor Kreisführer-ja je nagla-sil važnost spravljanja žetve. S počastitvijo Füh-rer-ja so zaključili uspelo zborovanje.

* Junakna smrt za domovino. Iz vzhodne fronte je prispela vest, da je dne 22. junija 1943 padel junakna smrti Grenadier Rudolf Stiploscheg iz Ro-litsch-Sauerbrunn-a.

* Proslava rojstva v Wachsenberg-u. Pri po-ročnem uradu v Wachsenberg-u so imeli proslavo rojstva četrtega sina družine župana Adolf-a Pa-walzet-a. Boto je bil Ortsgruppenführer Scher-ban. Proslavo so opešali z reki in pesmi. Land-

rat-a Töschler-ja, ki se nahaja pri vojakih, je za-stopala njegova soproga. Mater novorojenčka, ki ima že štiri sinove, so vsestransko počastili.

* Nove živilske nakaznice. 52. dodelilna peri-joda, ki traja od 26. julija do 22. avgusta, ne pri-naša nikakih sprememb. Vse porcije ostanejo ka-kor v 51. periodi. Naročilne liste za jajca, slad-kor (marmelado) in mleko je oddati do 31. julija 1943.

* Imenovanje voditelja šole. Dosedanji komi-sarični vodja višje šole za fante v Cilli-ju, Stu-dienrat Dr. Wilhelm Herzog, je postal Oberstu-dienndirektor. Šef civilne uprave na Spodnjem Stajerskem mu je poveril vodstvo te šole. To imenovanje predstavlja zaključek obnovitvenega dela imenovane šole ki ga je izvedel dr. Herzog.

* Predavanje o letalski zaščiti v Hohenegg-u. Nedavno so imeli v Hohenegg-u predavanje o letalski zaščiti. Spregovoril je tudi v Hohenegg-u se nahajajoči Obertrupparwart Wolfgang Hoofbauer ter v prav poučnem predavanju, ki mu je sle-dila praktična vaja, izpopolnil uspelo prireditvev.

* Smrtna kosa. V Mahrenberg-u je umrl po-sestnik Franz Brudermann v 73. letu svoje sta-rosti.

Kleiner Anzeiger

Jedes Wort kostet für Stellengesuche 5 Rpf, das fettgedruckte Wort 26 Rpf für Geld-Realitätenverkehr Briefwechsel und Heirat 13 Rpf, das fettgedruckte Wort 40 Rpf, für alle übrigen Wortanzeigen 10 Rpf, das fettgedruckte Wort 30 Rpf. Der Wortpreis gilt bis zu 12 Buchstaben je Wort. Kennwortgebühr bei Abholung der Angebote 35 Rpf, bei Zusendung durch Post oder Boten 70 Rpf. Auskunftgebühr für Anzeigen mit dem Vermerk: „Auskunft in der Verwaltung oder Geschäftsstelle“ 20 Rpf. Anzeigenannahmeschluss: Am Tage vor Erscheinen um 16 Uhr. Kleine Anzeigen werden nur gegen Voreinzahlung des Betrages (auch gültige Briefmarken) aufgenommen. Mindestgebühr für eine Kleine Anzeige 1 RM.

Zu kaufen gesucht

Abfälle Altpapier, Hadern, Schneiderschnitte, Textilabfälle, Alteisen, Metall, Glasscherben, Tierhaare und Schafwolle kauft laufend jede Menge Alois Arbeiter, Marburg/Drau, Draugasse 5. 4

Gute Melk-Kuh zu kaufen gesucht. Nur kleine Rasse. Janschekowitsch, Thesen, Ferdinandgasse 34. 496-4

Offene Stellen

Ein selbständiger Melker, verheiratet oder ledig, zu 15 Kühen (Zuchtstall) wird sof. aufgenommen. Gutsverwaltung Großsonntag in Großsonntag. 485-6

Lehrmädchen mit absolv. Pflichtjahr werden sofort aufgenommen. Kenntnisse der deutschen Sprache. Kost und Wohnung im Hause. Adr.: Geschäftsstelle der »M. Z.«, Cilli. 502-6

COSAN
kolloidaler flüssiger Schwefel

Oidium / Aescherich

Bezug durch Handel und Genossenschaften

J. D. Riedel & Co. Hohen A. G. Braun

Generalvertrieb: Aug. Schuldes, Zaunm. Fernsprecher 423

Zwei Wagnerlehrlinge werden aufgenommen. Alois Krabonia, Wagnerei und Autokarosserie-Werkstätte, Marb./Dr., Triesterstraße 6. 495-6

Wagnerlehrling wird aufgenommen mit ganzer Verpflegung. — Alois Pukl, Wagner, Ober-Kötsch 42. 498-6

Tüchtige Wirtschaftlerin für Landbesitz zu älterem Herrn gesucht. Antr. unter »Anständig« an die Verw. d. »Staj. Gosp.« 499-6

Zu mieten gesucht

Wohnung an Pensionisten oder Kleingewerbetreibenden, auch ältere Frau, in Schönwart bei Wölling/Mureck, günstig zu vermieten. Alles Nähere erfolgt vereinbarungsgemäß. Antr. unter »Maria Schnee« an die Verw. der »M. Z.«, Marburg/Drau. 483-7

Zu vermieten

Ruhige Arbeiterfamilie sucht für Anfang September Wohnung in Umgebung Marburg; geht auch als Winzer oder Meier in gute Stelle. Angebote unter »Verlässlich« an die Verw. 508-8

Heirat

Bin ein geschiedener Mann mit einem 9jähr. Kinde aus erster Ehe und schuldenfreiem Besitz von 6 Joch, suche Ehekameradin mittleren Alters, netten Aussehens, welche mir eine gute, treue Frau, meinem Kinde eine gute Mutter wäre. Sie muß mit allen landwirtschaftlichen Arbeiten vertraut, eine gute Hausfrau, sparsam und anständig sein. Sofortige Zuschriften mit Lichtbild an die Buchhandlung Johann Suschetz, Oberradkersburg, erbeten. 507-12

DENTIST
WILLI VENKO
eröffnete seine Praxis
Montag, den 5. Juli in Marburg (Drau)
Poberscherstrasse 15 474

Achtung!

Die Koksabnehmer des Gaswerks Marburg werden aufgefordert, im Laufe des Monats Juli mindestens die Hälfte des ihnen von den Wirtschaftsämtern zuerkannten Koksquantums abzunehmen, da der Koks für sie nicht länger auf Lager gehalten werden kann. Über nicht abgenommenen Koks wird anderweitig verfügt.

ENERGIEVERSORGUNG SUDSTEIERMARK,
Aktiengesellschaft
Gaswerk Marburg/Drau.

Funde - Verluste

2 Raucherkarten auf den Namen Skrabl Anton und Pere Amalia, sowie ein Bezugschein für Hausschuhe auf den Namen Augustin Amalia, Slnape, Bergneustift, samt brauner Geldtasche auf der Fahrt Graz—Maria Trost abhanden gekommen. Zweckdienliche Nachrichten erbeten an Anton Skrabl, St. Veit 4a, Andritz bei Graz. 13

Verschiedenes

Prothesen jeder Art — Leder — Leichtmetall — Holz — orthopädische Apparate Leibbinden, Gummistrümpfe, Bruchbänder erzeugt und liefert das führende Fachgeschäft F. EGGER, Bandagen und Orthopädie. Lieferant sämtlicher Krankenanstalten und Sozialinstitute, Marburg/Dr., Mellingnerstraße 3 Achtung! Modellabnahmen für Prothesen und orthopädische Apparate finden wegen Personalmangel in Marburg jeden Freitag ganztägig statt 14

Bandagen aller Art sowie Prothesen erzeugt die altbekannte Firma FRANZ BELA, Bandagist, Marburg/Drau, Herrengasse 5. 237-14

Gebe Loderhose für Klavierharmonika. Zuschr an d. Geschäftsstelle d. »M. Z.«, Cilli. 505-14

Schwein wird gekauft, oder getauscht gegen Reisler u. Heifenspflug. Groschl Anton, Nußdorf 66b., Schleinitz b. Marb./Dr. 497-14

Sämtliche Strickwarenreparaturen übernehmen: Ludwig Bandedek & Sohn, Mech. Strickerei — Cilli, Grexerstraße 93. 503-14

Tausche 1 Paar tadell. Uniformstiefeln 43, 22.—; 1 Paar schwarze, hohe Schuhe 43, 24.—; 1 br. Velourhut 57, 14.—; 2 Tennisschläger 38.—; 2 Oberhemden, Gr. 40, 30.—; 1 Fotostativ 8.—, gegen Altgold (Siegelring, Zahnplomben etc.) oder Brillant. Zuschr. unt. »Grammgewicht« an die Geschäftsstelle der »Marb. Zeit«, Cilli. 504-14

BURG-LICHTSPIELE

MARBURG (Drau), BURGPLATZ 1

DORA KOMAR
DORIT KREYSLER
JOHANNES HEESTERS
HANS MOSER

in

Karneval der Liebe

Für Jugendliche nicht zugelassen!
506

REDIN NEUES Pulver für den
Wuchs und für
die Mastung der Schweine

REDIN,
mit garantiertem Erfolg!

ZENTRALDROGERIE EMIL IDOR
Marburg / Drau, Herrendasse 33

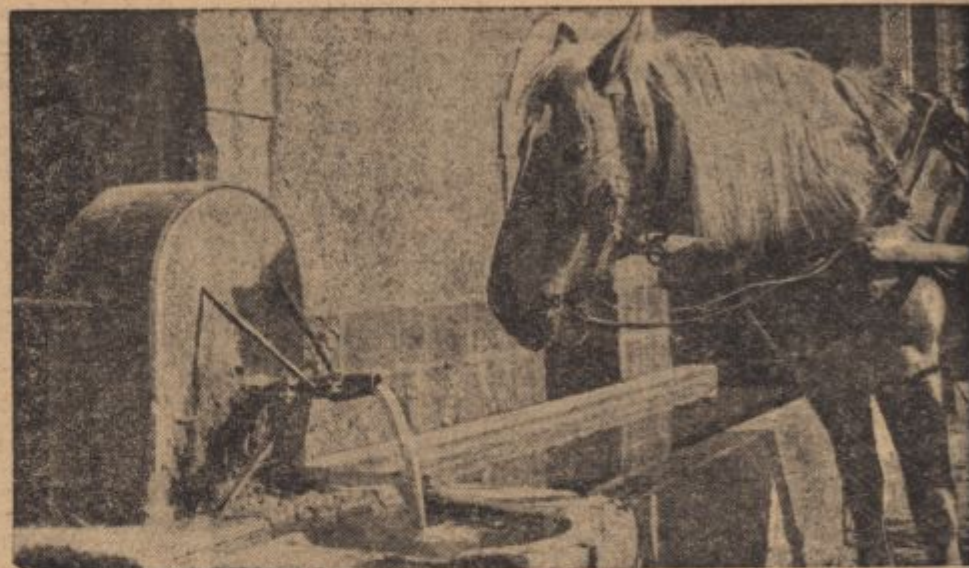
Kranke Zähne vergiften den Körper

Kranke Zähne sind die zumeist
verantwortlichen Herde von sog.
Fokalinfektionen. Sie sind daran
Schuld, daß Rheumatismus und
andere Krankheiten von Herz
und Niere entstehen oder sich verschlimmern.
Verlangen Sie kostenlos die Aufklärungsschrift
„Gesundheit ist kein Zufall“ von der
Chlorodont-Fabrik, Dresden N. 6.

Chlorodont

weist den Weg zur richtigen Zahnpflege

An einem Lothringer Dorfbrunnen

Weltbild

1088

Wo gehobelt wird ...

... da geht mal was da-
neben. Kleine Verletzungen
werden mit dem blutstillenden
Schnellverband Hansaplast ohne
lange Arbeitsunterbrechung
behooben. — Hansaplast wirkt
entzündungswidrig.

Hansaplast
heilt Wunden!

Wenige cm erfüllen den Zweck!

Lesen und verfolgen auch „STAJERSKI GOSPODAR“!

Eine Kuh zu
verkaufen. Pik-
kern 166 b. Ra-
thay, neben der
Eisenbahn.

501-3

Verkaufe zehn
junge trächtige
und Milchkühe.
Gasthof Fürst
Oberradkers-
burg.

500-3

Suche Stelle als
selbständ. Wirt-
schafterin bei
alleinst. Herrn
oder als Köchin
bei klein. Fami-
lie. Bin sparsam
und koche gut.
Adresse in Ver-
waltung.

509-5

Möbeltischler
u. Tapeziererge-
hilfe wird ges.
Weka, Marburg
(Drau) Reiser-
straße 2.

459-6

32 jähriger Bur-
sche sucht Be-
kantschaft mit
sehr freundli-
chem Mädchen
ev. auch Wit-
we mittl. Alters
zwecks Ehe.
Adresse in der
Verw. d. St. G

510-12

DER OBERBURGERMEISTER DER STADT MARBURG/DRAU

An alle Kleintierhalter Marburgs

Es mehren sich in letzter Zeit Beschwerden darüber, daß
Kleintierhalter für ihre Kleintiere (Kaninchen, Ziegen usw.)
unberechtigt auf fremdem Grund das Futter nehmen und da-
durch nicht nur einen Diebstahl verüben, sondern auch
empfindlichen Schaden in den Kulturen verursachen. Wie
sehr ich auch jedermann die selbständige Beschaffung einer
bescheidenen Kostaufbesserung im Rahmen der bestehenden
Ernährungsvorschriften vergönne, muß ich doch auf die Ein-
haltung des redlichen Verkehrs bestehen. **Ich kann nicht zu-
lassen, daß fremdes Eigentum mißbraucht und daß Acker- und
Wiesenkulturen rücksichtslos zertreten werden**, wodurch
nicht nur der Eigentümer um die Früchte seines Fleißes be-
trogen, sondern auch eine grobe Lücke in die Ernährungs-
und Futterwirtschaft gerissen wird. **Die Kleintierhalter müssen
sich das notwendige Futter ohne Schädigung anderer entweder
in eigenen Gärten oder auf unbestellten Bauparzellen, an
Straßenrändern usw. beschaffen. Sie dürfen sich auch nur so-
viel Kleintiere halten, als sie auf diese Art Futter aufreiben
können.**

Von nun an wird der Herr Polizeidirektor von Marburg
für einen entsprechenden Überwachungsdienst sorgen. Per-
sonen, die sich Flurdiebstahl und Feldfrevel zuschulden kom-
men lassen, werden einer strengen Bestrafung zugeführt.
Außerdem werde ich den Betreffenden die Kleintiere ent-
schädigungslos wegnehmen lassen.

Ich bitte also alle Kleintierhalter im eigensten Interesse,
ihre Kleintierhaltung auf das Maß einzuschränken, das sie in
erlaubter Weise mit Futter versorgen können, jede unerlaubte
Futterentnahme auf fremden Feldern und in fremden Gärten
zu unterlassen. Sollte dieser wohlgemeinte Aufruf nichts
fruchten, so werde ich zu meinem Bedauern gezwungen sein,
die Kleintierhaltung in Marburg überhaupt zu verbieten. 207

Marburg, am 22. Juni 1943.

KNAUS

Eröffnung der Haushaltungsschule der Gemeinde Trifail

Mit Beginn des Schuljahres 1943/44 wird in Trifail eine
einjährige Haushaltungsschule eröffnet.

Lehrziel: Erziehung zu verantwortungsvoller Haushalts-
führung als Frau und Mutter, Ausbildung zur geschulten Haus-
haltshilfe, grundlegende Vorbereitung für die Ausbildung zur
Hauswirtschafts- und Turnlehrerin an Volks- und Hauptschulen.
Der erfolgreiche Besuch befreit vom Besuch der hauswirt-
schaftlichen Berufsschule

Unterrichtsgegenstände: Deutsche Sprache, Reichskunde,
Erziehungslehre, Hauswirtschaftliches Rechnen, Kalkulation
und Buchführung, Gesundheitslehre, Erblehre, Kinder- und
Krankenpflege, Ernährungslehre und Lebensmittelkunde, Haus-
haltungskunde, Kochen, Weißnähen Kleidermachen, Hauspfle-
gearbeiten einschließlich Waschen und Bügeln, Garten- und
Blumenpflege, Singen, Leibeserziehung.

Aufnahmebedingungen:

1. Mindestalter: 14 Jahre;
2. Vorbildung: Die Aufnahme ist von jeder Klasse
einer Volks- oder Hauptschule sowie einer Höbe-
ren Schule möglich.

Kosten: Aufnahmegebühr RM 2,60,
Schulgeld und Schulgebühren RM 37,20 im Halb-
jahr;
Verköstigungsbeitrag zum Kochunterricht 12 RM
im Monat;
Rückverrechenbarer Einsatz für Schadensgutma-
chung RM 3.—

Mädel, die einen hauswirtschaftlichen Beruf ergreifen,
sind von der Ableistung des Pflichtjahres befreit.

Die Einschreibung in die einjährige Haushaltungsschule
findet am Donnerstag, den 15. Juli 1943, in der Zeit von 9—12
und 14—17 Uhr in der Kanzlei der Hauptschule Trifail (Schul-
gasse 10) statt.

- Mitzubringen sind:
1. Geburtschein,
 2. Letztes Schulzeugnis,
 3. Mitgliedskarte des Steirischen Heim-
atbundes der Eltern.

Da die Zahl der Mädchen, die aufgenommen werden kön-
nen, mit höchstens 20 beschränkt ist, empfiehlt sich ein pünk-
liches Erscheinen zur Einschreibung.

Der Leiter der Kreisberufsschule Trifail.
HANS PINL

Danksagung

Für die vielen Beweise herzlicher Teilnahme,
die mir beim Heimgang meiner geliebten Gattin,
Frau VERONIKA PAUSCHER, entgegengebracht
wurden, sowie für die vielen, lieben Kranz- und
Blumenspenden spreche ich auf diesem Wege allen
Teilnehmern innigsten Dank aus.

Cilli, den 9. Juli 1943.

IGNAZ PAUSCHER, Gatte,
im Namen der Kinder und Verwandten.